Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena *R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Dunneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Eckstein Bernat*: în Frankfurt: *G. L. Daube*: în Hamburg: *A. Steiner*.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seriŭ garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriŭ 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ 38)

„Gazeta" ese în fiă-care dĭ
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe sése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe sése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ
a administraţiune, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe sése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 207.—Anulŭ LVI. Braşovŭ, Duminecă, 19 Septemvre (1 Octomvre) 1893.

Nou abonamentŭ
la
„GAZETA TRANSILVANIEI"

Cu 1 Octomvre 1893 st. v.

se deschide nou abonamentŭ, la care învitămŭ pe toţĭ amicii şi sprijinitorii fóiei nóstre.

Preţulŭ abonamentuluĭ:

Pentru Austro-Ungaria:

pe unŭ anŭ	12 fl.
pe sése lunĭ	6 fl.
pe trei lunĭ	3 fl.

Pentru România şi străinătate:

pe unŭ anŭ	40 francĭ
pe sése lunĭ	20 „
pe trei lunĭ	10 „

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria:

pe unŭ anŭ	2 fl.
pe sése lunĭ	1 fl.

Pentru România şi străinătate:

pe unŭ anŭ	8 francĭ
pe sése lunĭ	4 „

Abonarea se póte face mai uşorŭ prin **mandate postale.**

Administraţiunea
„Gazetei Transilvaniei".

Este mulţumitŭ ţĕranulŭ românŭ?

Braşovŭ, 18 Septemvre v.

Bubue lumea şi ţéra de strigătele ungurescĭ în contra Românilorŭ şi a celorlalte naţiunĭ nemaghiare. Ca şi când ne-amŭ afla în ajunulŭ unei marĭ rĕsmiriţe, contrarii noştri ne învinuescŭ pe toţĭ: Românĭ, Slovacĭ, Sêrbĭ ş. a. că amŭ voi sĕ rĕsturnămŭ statulŭ ungurescŭ, că amŭ fi duşmanĭ de mórte ai naţiei maghiare.

Deputaţii unguri din dietă pregătescŭ interpelaţii cătră miniştri şi punŭ la cale petiţii cătră dietă, tóte cu scopŭ de a arăta, că guvernulŭ e prea îngăduitorŭ cu naţionalităţile şi în deosebĭ cu Românii şi că este neapĕratŭ de lipsă ca în viitorŭ sĕ se ia mĕsurĭ multŭ mai stricte în contra lorŭ.

Nicĭ chiar persóna monarchului nostru nu o cruţă fanaticii unguri din opoziţiă. Acum se ridică în contra rĕspunsului, ce l'a datŭ Maiestatea Sa episcopilorŭ românĭ la Boroş-Şebişŭ şi pretindŭ ca dieta sĕ tragă la rĕspundere guvernulŭ, pentru că „nu şĭ-a împlinitŭ datoria," de a îndemna pe Monarchŭ sĕ dojenéscă mai aspru pe Episcopĭ şi pe credincioşii lorŭ românĭ „trădătorĭ de patriă".

Şi tóte acestea învinuirĭ şi clevetirĭ rĕutăcióse urmărescŭ scopulŭ de a ne înfăţişa înaintea ţĕrii, a Domnitorului nostru şi a lumei europene ca pe nisce rĕsvrĕtitorĭ, carĭ n'amŭ avé nicĭ o causă de a fi nemulţumiţĭ, ci amŭ fi seduşĭ şi amăgiţĭ numai de aţîţările unorŭ agitatorĭ din întru şi din afară, carĭ visézŭ de-o mare Daco-românia şi de aceea uneltescŭ în contra esistenţei statului ungarŭ.

Numai în curêndŭ s'a publicatŭ în Berlinŭ o broşură anonimă, editată de „asociaţiunea scriitorilorŭ", în care mişcarea nóstră naţională, care de sute de anĭ nu urmăresce altă ţîntă, decâtŭ a redobêndi egala nóstra îndreptăţire naţională, este timbrată ca o agitaţiune în contra statului ungarŭ, a monarchiei şi a dinastiei, ḑicêndu-se, că cei ce luptă pentru drepturile şi libertatea Românilorŭ asupriţĭ, nu visézŭ, decâtŭ de-o „mare România".

In acéstă broşură, plătită negreşitŭ din fondurile secrete dela Budapesta, sĕ susţine, că nemulţumirea între Românĭ nu e generală, că poporulŭ „sĕ simte fórte bine în liberalulŭ statŭ ungarŭ" şi că numai vre-o 10,000 de cărturarĭ românĭ, mai multŭ orăşenĭ (preoţĭ, învĕţătorĭ, medicĭ, studenţĭ etc.) iau parte la mişcarea naţională, ca duşmanĭ declaraţĭ ai statului ungurescŭ.

Şi auḑiţĭ acuma ce se ḑice în acea scriere despre sătenii noştri:

„Românii sătenĭ trăiescŭ în pace „cu agricultura şi crescerea vitelorŭ, „n'au nicĭ o pricepere pentru viéţa „mai înaltă politică şi-şĭ clatină gân„ditorĭ capulŭ încungiuratŭ de plete „lungĭ, décă le vorbesce cineva de „viitorulŭ strălucitŭ alŭ naţiunei ro„mâne şi-i provócă sĕ conlucre la „liberarea de „sub jugulŭ ungurescŭ". „Jugŭ ungurescŭ? Ţĕranulŭ românŭ „nu înţelege acésta de feliu. Elŭ „este asiguratŭ în proprietatea sa, „*în ţĕră suntŭ judecătorĭ drepţĭ şi lui* „*puţinŭ îi pasă, décă judecătorulŭ însem*„*nézŭ pe hârtia albă* a actelorŭ sale „*semne românescĭ, maghiare, séu chine*„*zescĭ.* — ţĕranului îi ajunge sĕ scie „că elŭ, décă are dreptate în cértă „cu cineva, *va avé dreptate şi înaintea* „*judecătoriei;* este mulţumitŭ, că *limba* „*românéscă, biserica şi obiceiurile nu i* „*suntŭ atinse* şi se bucură, că'şi póte „trimite copii în şcolĭ românescĭ; „décă copii mai învaţă şi *limba un*„*gurésca*, sîrguinciosulŭ ţĕranŭ pri„vesce acésta ca unŭ câştigŭ prac„ticŭ"....

Ce ḑiceţĭ la acésta descriere a ţĕranului românŭ? Nu vĕ simţiţĭ tericiţĭ ca în sînulŭ lui Avramŭ, când auḑiţĭ ce drepţĭ suntŭ judecătorii voştri şi cum vi-se face dreptate la deregătoriile şi judecătoriile ţĕrii, când vedeţĭ cum nu suntŭ de locŭ atinse limba, biserica şi obiceiurile vóstre şi cum copii voştri buchisézŭ unguresce până ce le iese pĕrulŭ prin căciulă?

Ce ḑicŭ ţĕranii noştri românĭ, când li-se spune, că n'au nicĭ o pricepere pentru o sórte mai bună, că nu înţelegŭ de feliu ce va sĕ ḑică „jugŭ ungurescŭ" şi că nu dorescŭ, ca némulŭ lorŭ sĕ aibă unŭ viitorŭ vrednicŭ de elŭ şi de jertfele ce le-a adusŭ şi le aduce pentru patriă şi Domnitorŭ?

Celŭ ce a scrisŭ rêndurile de mai susŭ spune, că a trăitŭ între Românĭ. Décă este aşa, atuncĭ n'a avutŭ ochĭ sĕ védă, orĭ că şi-a împrumutatŭ ochelarii dela vestitulŭ renegatŭ Moldován Gergely, la a căruia pamflete se provócă şi din carĭ şi-a culesŭ tóte datele.

Apoi, cinstite jupâne, Ungurŭ, Neamţŭ ce vei fi, de ce nu te-ai dusŭ odată sĕ veḑĭ când esecutorulŭ ungurescŭ cu protectorii sĕi jidovĭ băteau toba pe moşia unui ţĕranŭ românŭ? Atuncĭ ai fi înţelesŭ mai multe şi mai adevĕrate despre „drepţii judecătorĭ" şi „dreptele judecăţĭ", de carĭ au parte sătenii noştri; ai fi înţelesŭ décă în adevĕrŭ le pasă aşa de puţinŭ de ceea ce însémnă judecătorulŭ pe „hârtia albă" a actelorŭ; ai fi aflatŭ în nouĕḑecĭ de casurĭ din o sută, că ţĕranulŭ se vaetă, că n'a avutŭ cine sĕ-i tălmăcéscă cum se cade hârtiile ungurescĭ, ce iau venitŭ dela judecătoriă, că mergêndŭ acolo n'a pututŭ sĕ se'nţelégă cu judele, care e Ungurŭ şi nu scie românesce, că acesta a scrisŭ ce a scrisŭ pe „hârtia albă" şi acum ţĕranului i-se vinde casa şi moşia pentru nimica tótă şi elŭ cu nevastă şi cu copii rĕmânŭ pe drumurĭ peritorĭ de fóme!....

Cum sĕ se sêmţă ţĕranulŭ românŭ „asiguratŭ în proprietatea sa",

---

FOILETONULŬ „GAZ TRANS."

Smaranda Babei*).

Vêntulŭ de tómnă suflă în hornŭ, ajunge vatra, spulberă cenuşa, desvĕlindŭ tăciunii, luminândŭ pentru o clipă păreţii negrii şi podulŭ încovoiatŭ alŭ unei locuinţe omenescĭ.

Pe o laviţă din fundulŭ odăiei se necăjesce sĕ adórmă Trifonŭ Podarulŭ.

Câte o-dată furia Crivĕţului ajungea într'atâtŭ, în câtŭ mica căscióră a Podarului se cutremura, şi singurulŭ geamŭ de la feréstră dîrdîea ca gura unei peţitorĭ.

La fiă-care sufiare Trifonŭ ridica capulŭ, îşĭ făcea cruce şi trăgea sumanulŭ pe capŭ, lăsândŭ piciórele cu opincele rupte desvĕlite.

— Smarando, isprăvesce odată, spuse el necăjitŭ; ce te totŭ învîrtescĭ şi arḑĭ opaiţulŭ...., nu'ţĭ ajunge câtŭ e ḑiua de mare?!

In altă despărţitură a odăiei, de după cuptorŭ, Smaranda, nevasta Podarului, la oglinda rotundă de unŭ banŭ, se pieptăna.

Pĕrulŭ ei despletitŭ, lungŭ şi frumosŭ, o învĕlea până la brîu.

— Afurisito, ce totŭ vrăjescĭ acolo? aşĭ vré sĕ sciu pentru cine..., ér vr'unŭ năcăzŭ.... ciuma dracului! bodogănia Trifonŭ de sub sumanŭ.

— Dormĭ, décă dormĭ, nespălatule! ce totŭ te aninĭ de mine?

— Stînge opaiţulŭ, ḑicŭ...

— Dómne, Dómne! urmă Smaranda, ce pĕcate avui de luai răpciugosulŭ ăsta, toţĭ ómenii, ca ómenĭ, numai elŭ stă ḑiulica tologitŭ acasă, séu la câroiumă..

— Pe cine prohodeştĭ acolo, ciumo? stinge opaiţulŭ, ḑicŭ, că nu potŭ dormi, şi vino de te culcă şi tu.

— Adormire ai sĕ adormĭ, sĕ nu te mai scolĭ! Cine dracu te aduse pe capulŭ meu, sĕ nu mai putreḑéscă în vecĭ!

Se făcŭ o tăcere în odaie, numai afară vêntulŭ totŭ urmă vuetulŭ sĕu, dér acum lovia în gémŭ cu nisce grunzĭ de zăpadă udă: pămêntulŭ pe icĭ pe colea devenise bălţatŭ.

Rîulŭ, de vale de casă, urla între pietre, şi când viforulŭ mai înceta, s'auḑea cum valurile se loveau de malŭ şi de luntrea Podarului legată de-o salcie.

— Pe cine aştepţĭ, ciumo? vino, ḑicŭ, de te culcă....

De după sobă Smaranda, mânioşă, aruncă o ólă şi o sparse.

— Pe dracu aşteptŭ, nespălatule! îlŭ aşteptŭ, sĕ ştii! ce sĕ cautŭ la tine?

Smaranda eşi de după despărţitură, trecŭ pe lângă bărbatŭ şi puse opaiţulŭ pe masă. Trifonŭ trase sumanulŭ cu piciórele descoperindŭ unŭ capŭ mare. pletosŭ, cu faţa négră roşcată, stricată de vărsatŭ, cu nisce ochĭ micĭ, şi c'unŭ nasŭ tartitŭ, par'oă era lovitŭ cu lopata.

Cu capulŭ ridicatŭ, sprijinitŭ pe unŭ cotŭ, cu ochĭ înfundaţĭ, mâniosŭ privea la nevastă.

— Ce, nu m'ai vĕḑutŭ urîtule?

O suflare de vêntŭ sgălţină feréstra şi totŭ odată aduse unŭ strigătŭ de pe cel-l'altŭ malŭ.

— Auḑĭ, Trifóne?... Tînĕra femee ridică capulŭ şi asculta.

— N'am nimica....

— Ascultă!

— N'am ce asculta; pe vêntulŭ ăsta, cine dracu se póte duce; sĕ mĕ rĕstornĭ vrei?

— Póte, că cine-va are trebuinţă?

— Sĕ aibă! Dér ce ţiĭ tu aşa de multŭ ca sĕ plecŭ? Óre nu cum-va aştepţĭ ér vr'unŭ drăguţŭ?

— Ucigă-te crucea, sĕ te ucigă, pletosule!

Trifonŭ trase sumanulŭ din nou şi se învĕlĭ pe capŭ. De pe cel-l'altŭ malŭ se mai auḑi o împuşcătură.

Cine-va se grăbesce! N'auḑĭ Trifóne? scólă pĕcătosule, mĕ facĭ sĕ mĕ ducŭ eu.

— Sciu, că ai vré dumnéta sĕ te lasŭ, ér sĕ-mĭ aducĭ pe cine scie în casă, ca mai deunăḑĭ...

— Plesniţ'ar ochii!

Trifon nĕcăjitŭ ridică capulŭ, sudui de cruce şi sloboḑi piciórele în josŭ. Elŭ se afla în nedumirire, sĕ plece, séu nu. Pe de o parte era în folosulŭ lui sĕ câştige cel doi gologani, cari 'i se cuvenea dela fiă-care trecĕtorŭ, pe de alta, frica sĕ nu se rĕstórne, şi alta şi mai mare, sĕ nu cum-va sĕ vie cine-va sĕ-i facă Smarandei curte.

Elŭ mai stĕtu cu piciórele sloboḑite, se mai scărpină la céfă, pe urmă luă căciula, trase sumanulŭ pe umeri, şi eşi înjurândŭ pe celŭ, care nicĭ nóptea n'are astêmpĕrŭ, şi nu dă pace ómenilorŭ bunĭ sĕ se odihnéscă.

Omĕtulŭ acum înălbise pămêntulŭ, vêntulŭ ridica sloiurĭ şi le asvêrlea în faţa luntraşului, de-i astupa ochii.

Smaranda îndreptă opaiţulŭ, îşĭ potrivi mărgelele la gâtŭ, dete o şuviţă de pĕrŭ după ureche şi aştepta. Ne mai putêndŭ de nerăbdare, mereu se uita pe geamŭ. In depărtare abia se zărea figura lui Trifon, care deslegase luntrea şi o potrivea pe apă. In timpulŭ ăsta, se mai auḑi o împuşcătură

*) Din „Schiţe şi Novele", de *Victorŭ Crassescu*, (Basarabeanu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

când nu mai are modru sĕ şi-o apere, căcĭ banĭ nu are sĕ alerge mereu la advocatŭ, cale de şépte poşte, ér cu judecătorii nu se póte înţelege şi habarŭ nu are de ceea ce însemnéză ei pe „hârtia albă“?

Cum ar puté sĕ fiă mulţumitŭ acestŭ ţĕranŭ cu-o asemenea procedură şi cum s'ar puté simţi liniştitŭ şi asiguratŭ décă nu în averea sa, măcarŭ în libertatea şi onórea sa, când i se facŭ procesele penale totŭ numai în limba ungurésca şi elŭ nu înţelege din tótă pertractarea alta, decâtŭ că a fostŭ osênditŭ la temniţă orĭ la amendă în banĭ?

Cea mai hăzliă şi ciudată însĕ este povestea cu limba, biserica şi obiceiurile ţĕranului nostru, carĭ *„nu-i suntŭ atinse“*.

Nu-i este atinsă limba, când pe „hărtia albă“ câtŭ e anulŭ de lungŭ, nu vede măcarŭ odată scrisă şi o vorbă românéscă; când este ameninţatŭ, huiduitŭ şi batjocoritŭ pentru că se folosesce de limba sa, cum s'a întêmplatŭ de curêndŭ cu ţĕranii din Poiana de Arieşŭ; când i se ia cu puterea tabelele române din şcólă şi se maltratéză şcolarii şi învĕţătorulŭ din satŭ, pentru-că vorbescŭ românesce, cum s'a întêmplatŭ de repeţite-orĭ în Nirŭ-Adonŭ şi se întêmplă în tóte părţile, mai alesŭ de când cu Kulturegyleturile!?

Nu-i este atinsă biserica, când pentru-că îşĭ păstréză cu credinţă limba ei românéscă, fanaticii sĕlbaticĭ mergŭ în fărădelegea lorŭ până aşĭ ridica braţulŭ înarmatŭ cu petri şi cu securĭ în contra ei, cum s'a întêmplatŭ în Oradea-mare!?

Nu-i suntŭ atinse obiceiurile — când fetele şi flăcăii dela sate nu-şĭ mai potŭ purta nicĭ cingĕtórele tricolore, după datina vechiă, fără de a da faţă cu pandurii şi cu gendarmii unguescĭ!?

Dér, ḑice-se, ţĕranulŭ românŭ se bucură, că-şĭ póte trimete copii în şcolĭ românescĭ.

Se bucură, ḑĕu, şi bine face, căcĭ aceste şcolĭ suntŭ redicate şi susţinute din munca şi sudórea lui pentru luminarea fiilorŭ lui! Ţĕranulŭ, care, pe lângă darea lui ordinară, ce-o plătesce cătră statŭ fără de a primi nimicŭ în schimbŭ în favórea limbei şi a culturei sale, mai contribue deosebitŭ sume însemnate pentru susţinerea şcólei şi a bisericei sale românescĭ, scie prea bine cui are sĕ mulţuméscă esistenţa celorŭ 3000 şi mai bine de scóle poporale românescĭ. Şi tocmai pentru-că o scie, trebue sĕ sêmţă îndoită mâhnire când vede, că stăpânirea ungurésca nu face alta, decâtŭ a împiedeca desvoltarea acestorŭ scóle, cu atâta greu şi amarŭ susţinute, prin necurmatele mĕsurĭ, ce le ia cu scopŭ de a le maghiarisa cu încetulŭ de totŭ.

Tocmai jertfele, ce le aduce ţĕranulŭ românŭ cu consciinţă şi cu dragă inimă pentru scóla şi biserica sa, îi întărescŭ sêmţulŭ naţionalŭ şi-lŭ facŭ sĕ cunóscă şi mai multŭ starea tristă politică şi naţională, în care se află.

Ciudate idei arŭ trebui sĕ aibă Nemţii din Berlinŭ, décă esplicându-li se adevĕrata stare a poporului românŭ, arŭ mai crede, că elŭ „se sêmte fórte bine în liberulŭ statŭ ungarŭ.“

Cumcă însĕ nicĭ celŭ ce a scrisŭ, pentru plată bună, că ţĕranii noştri suntŭ fórte mulţumiţĭ cu sórtea lorŭ în statulŭ ungurescŭ şi că nu înţelegŭ ce va sĕ ḑică „jugŭ ungurescŭ“, nu crede în ceea ce spune, se vede din următórele cuvinte:

„.....dér ţĕranulŭ românŭ, orĭ „câtŭ este de pacĭnicŭ, leneşŭ la „gândire şi greoiu, póte fi deodată „însufleţitŭ de-o energiă brutală, care „ajunge la furiă. Istoria ne dă o „mulţime de esemple, că din ţĕranii „românĭ, în aparenţă blândĭ ca mie„luşeii, s'au făcutŭ peste nópte bar„barĭ cruḑĭ, curagioşĭ până la des„preţuirea morţii.....“

Acésta s'a arătatŭ nu numai la Românĭ, ci la tóte popórele asuprite şi nu s'a mai pomenitŭ nicăirĭ în lume, ca ţĕranulŭ din blândŭ meluşelŭ sĕ se facă peste nópte tigru, când trăia mulţumitŭ şi fericitŭ. Numai *nemulţumirea* póte sĕ facă asemenĭ minunĭ.

Şi décă este aşa, décă contrarii neamului nostru sciu că răbdarea Românului are şi ea o margine şi că elŭ este înfricoşatŭ în mânia lui, atuncĭ ca sĕ încungiure urmările rele, ce ar avé nemulţumirea lui, ei sĕ înceteze cu asupririle şi nedreptăţirile şi înainte de tóte sĕ pună capĕtŭ uneltirilorŭ mişelescĭ, ce au de scopŭ a înegrì cu totŭ felulŭ de învinuirĭ şi clevetirĭ rĕutăcióse lealitatea şi patriotismulŭ Românilorŭ înaintea ţĕrii, a tronului şi a Europei.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CRONICA POLITICĂ.

— 17 (29) Septemvre.

Mare fierbere şi buiguială domnesce în scăfârliile şovinistilorŭ ungurĭ. Ei şi au ascuţitŭ amarnicŭ dinţii, sĕ-i împlânte în carnea guvernului **Wekerle**, pe care cerŭ sĕ fiă pusŭ **în stare de acusă**. Foile unguresci facŭ mare alaiu cu douĕ petiţiuni (rugări), ale clubului cetăţenilorŭ Kossuthişti din Budapesta, în care acestia cerŭ, ca guvernulŭ sĕ fiă trasŭ la dare de sémă — din ce causă? Intâiu, pentru-că în rĕspunsulŭ Majestăţii Sale monarchului datŭ deputaţiunilorŭ clerului românŭ de ambe confesiunile în Boraş-Sebişŭ, capulŭ statului n'a ḑisŭ, că tóte naţionalităţile din patriă suntŭ trădătóre, numai Ungurii nu! Scimŭ, că Majestatea Sa a numitŭ purtările „frumóse“ ale Ungurilorŭ din Oradea mare de „gyalárat“ şi a osênditŭ aspru turburările vandalice de stradă, şi a ḑisŭ, că dorinţa Sa prea înaltă este, ca tóte naţionalităţile patriei sĕ trăéscă în pace şi armoniă frăţéscă. Domnii pintenaţĭ s'au supĕratŭ focŭ, că de ce Majestatea Sa a numitŭ „gyalázat“ isprăvile pintenato-perciunaţilorŭ din Oradea-mare, şi de ce a cutezatŭ sĕ numere pe „naţia“ stăpânitóre, „naţionalitate“? Se înţelege, că numai guvernulŭ este rĕspunḑĕtorŭ pentru acésta, şi de-aceea lui i-se cuvine sĕ sufere scârba nobilei „naţiunĭ“. A doua causă este respunsulŭ prea înaltŭ datŭ deputaţiunei municipiilorŭ la Güns, în care se ḑice, că autorităţile sĕ feréscă poporaţiunea de influinţa „fraselorŭ amărgitóre şi a promisiunilorŭ deşerte“ — adecă de unelririle kossuthiştilorŭ contra pactului dela 1867, pe care se baséză constituţia de aḑĭ a Ungariei.

In afacerea acésta s'a ţinutŭ o conferinţă la br. Bánffy, preşedintele dietei unguescĭ, la care a luatŭ parte însuşĭ ministrulŭ preşedinte Wekerle. In acea conferenţă s'a hotărîtŭ, ca respunsurile pré înalte sĕ fiă disăutate în dietă, ca sĕ pótă lua parte toţĭ deputaţii la acestŭ cioroborŭ unguescŭ. S'au făcutŭ déră douĕ petiţiunĭ: una cu privire la respunsurile prea înalte din Boroş-Sebişŭ, şi alta privitóre la respunsulŭ datŭ municipiilorŭ în Güns. Petiţiunile acestea s'au şi înaintatŭ deja preşedintelui dietei, şi în ele este acusatŭ întregŭ guvernulŭ cu călcarea constituţiei, cu violarea dreptului limbii maghiare, cu restringerea libertăţii de pressă (Pentru Ungurĭ, restringere de pressă! Auḑiţĭ şi miraţi-vĕ! — Red.) şi cu menagearea tendinţelorŭ de trădare de patriă a naţionalităţilorŭ. O sĕ fiă aşa déră mare sfară în ţéră, celŭ puţinŭ aşa ḑicŭ stângacii lui Kossuth. Gaură 'n cerŭ însĕ totŭ nu se va face'

*

Foile guvernamentale preamăresculŭ şi laudă pe Wekerle, că Dómne sfinte, ce lucrurĭ marĭ a făcutŭ, a încheiatŭ bugetulŭ **anului 1894** cu unŭ escedentŭ de 11.688 fl. — Atâta trebue sĕ constatămŭ şi noi, că în Ungaria s'a făcutŭ anĭ îndelungaţĭ o politică financiară, care n'a adusŭ nicĭ o cinste partidei dela putere. Cu o necunoşcinţă mare şi cu o uşurinţă ne mai auḑită au băgatŭ ţéra din datorii în datorii. Ei bine, de câţiva anĭ nu se lucră cu deficitŭ. Dér este acesta unŭ meritŭ? Nu, acésta este o simplă datorinţă. Căcĭ mai tóte statele europene lucră astăḑi fără deficitŭ şi noi amŭ puté lua în privinţa acésta de pildă pe România, care face o politică financiară, din care ar puté învĕţa şi cei dela noi, carĭ se află la putere. Bugetulŭ este compusŭ în cifrele principale în următorulŭ modŭ:

a) Ordinarŭ.

Intrate	fl.	416,608.094
Eşite	„	394,532.835
Escedentŭ		22,075.259

b) Bilanţulŭ generalŭ.

Intrate ord.	fl.	416,608.094	
Inteate transit.	„	48,395.848	465,003.942
Eşite ord. .	fl.	394,532.835	
Eşite transit.	„	47,576.883	
Investirĭ . .	„	16,351,975	
Erog. comune	„	6.530.561	464,992.254
Escedentŭ	fl.		11.688

In cifrele principalĭ nu este mare diferenţă faţă cu bugetulŭ anului trecutŭ, dér trebue sĕ constatămŭ, că în acestŭ bugetŭ nu s'a luatŭ în considerare disagiulŭ. Ce se ţine de disagio, d-lŭ Wekerle a vorbitŭ fórte pe lungŭ despre elŭ, fără însĕ sĕ ne fi spusŭ vr'o ideă nouă. Elŭ se mângâie cu aceea, că disagiulŭ italianŭ este de 11 percente, ér alŭ nostru numai de 5 percente, şi crede, că regularea valutei cu câştigarea de circa 100 milióne de aurŭ este isprăvită. Dér cu acésta sumă abia este începută. Regularea valutei se începe abia cu primirea de banĭ gata. Ce se ţine de disagio, d-lŭ Wekerle se provócă la Statele unite din America şi ḑice, că şi acolo a fostŭ disagio, căcĭ acesta este o consecinţă naturală în stadiulŭ de transiţie. Nu este adevĕratŭ! Şi pentru ca sĕ dovedimŭ acésta, nu trebue sĕ aducemŭ pilde tocmai din America, căcĭ nicĭ în Germania, nicĭ în România nu s'a observatŭ aşa ceva, ceea ce este în stare de a compromite chiar dela începutŭ regularea valutei. — Aşadéră nu este nicĭ o causă ca noi sĕ luămŭ parte la bucuria foilorŭ guvernamentale, căcĭ proverbul românŭ ḑice: „Nu-i totŭ aurŭ ce solipesce!“

*

Fóia ruséscă „Le Nord“, care apare în Bruxelia, se ocupă într'unulŭ din numerĭ din urmă cu **şovinismulŭ maghiar şi Românii**. După-ce vorbesce despre persecuţiunile, ce

---

— Viu, viu, aştéptă! urla glasulŭ lui Trifon... Crăpĭ de nerăbdare!

Smaranda zîmbi şi-şĭ frecă mânile.

Ea se mai uită pe geamŭ, dér acum nu vedea nimica. Se auḑea numai zăpada, căḑêndŭ desŭ, cum lovea în geamŭ.

— Vai de mine! décă trecĕtorii vorŭ fi îngheţaţĭ! se gândi Smaranda; sĕ aţiţŭ celŭ puţinŭ focŭlŭ...

Ea eşi în tindă, aduse unŭ braţŭ de vreascurĭ, şi le trânti peste tăciunii din vatră, carĭ încă nu se stinsese. Vêntulŭ sufla în hornŭ şi vreascurile verḑĭ de salcie nu se aprindeau; unŭ fumŭ iute umplu odaia; Smaranda ridică geamulŭ şi scóse capulŭ. Ca şi înainte, întunerecŭlŭ învĕluia totulŭ. De departe, despre rîu, între suflările vêntului, urechea deprinsă a Smarandei, distingea loviturile lopeţilorŭ pe apă. Focŭlŭ se aprinse, flacările marĭ cu mii de scântei, trosnindŭ lingeau hornulŭ cuptorului. Lângă uşa, de din afară, se auḑiră paşii a mai multorŭ ómeni.

— Deschide, Smarando!

Tênĕra feme cu opaiţulŭ în mână eşi repede în tindă şi trase zăvorulŭ.

Inăuntru întrară trei mătăhale albe. Trifon şi încă cu doi. Erau cumplitŭ acoperiţĭ cu zăpadă. După ce s'au mai scuturatŭ, s'a cunoscutŭ că e unŭ călugărŭ şi unŭ vênătorŭ.

— Bine v'am găsitŭ.

— Bine aţĭ venitŭ, poftimŭ în odae.

Vênătorulŭ şterse cu o cârpă puşca, o puse în ungherŭ, mai ţupăi din picióre şi, urmatŭ de călugărŭ, întră înăuntru.

— A! da, e caldŭ aicĭ, ḑise elŭ aşeḑându-se pe laviţă; bine facĭ, că ţii focŭlŭ aprinsŭ, mai cu sémă, décă ai unŭ bărbatŭ aşa de coditŭ; era sĕ ne facă gheaţă...

Smaranda se roşi. — Din întêmplare, rĕspunse ea, câte odată boerii au trebuinţă de focŭ, suntemŭ în şleahŭ, dintâiŭ dau pe la noi şi pe urmă pleacă în satŭ

— Departe e satulŭ, leleo... cum îţi ḑice?

— Smaranda.

— Satulŭ, întrebŭ, e departe?

— Vr'o douĕ chilometre; peste dealŭ.

Călugărulŭ nu-şĭ lua ochii dela Smaranda. Cu spinararea la focŭ, elŭ îşĭ scóse potcapiul, descoperindŭ o frunte jósă, aprópe întreagă acoperită cu pĕrŭ.

— Sĕ ne mai încălḑimŭ şi plecămŭ; spuse vênătorulŭ, ca sĕ ḑică ceva; n'aţĭ auḑitŭ nimicŭ de góna, care o face Coconu Tudorache? întrebă elŭ pe Smaranda.

— Cum nu, au trecutŭ de dincolo încă doi vênătorĭ, mai de cu vreme; spuneau, că se ducŭ la vênătórea de lupi, dér aveţĭ încă timpŭ, mâne în zori se începe góna.

Vênătorulŭ se ridică de pe laviţă şi se apropiă de focŭ.

— Ne făcŭ Podarulŭ sĕ aşteptămŭ bună bucăţică de vreme; suntŭ udŭ până la piele... e bărbatulŭ tĕu, séu póte...?

— Cum nu, cu cununiă...

— Ai alesŭ, până ce-ai culesŭ, ha? Smaranda se roşi din nou.

— S'a întêmplatŭ vr'unŭ pĕcatŭ, ce ḑicĭ?

— Treaba nóstră, nu te privesce.... Şeḑĭ binişorŭ, că vede părintele, nu-i frumosŭ.

Smaranda îlŭ plesni poste mâna, pe care vênătorulŭ o întindea spre dênsa.

Călugărulŭ se prefăcea, séu de bună sémă adormise.

— Sunt udŭ până la piele, n'ai vr'unŭ paharŭ de vinŭ, séu de rachiu? plătescŭ...

— Nu ţinemŭ decâtŭ o leacă pentru noi... găsescĭ tóte la Haim peste dealŭ.

Sciu eu, că găsescŭ acolo, dér aşĭ vré sĕ beau în sănĕtatea ta... póte şi părintele ar bea vr'unŭ păhăruţŭ; părinte, dormĭ? Călugărulŭ deschise ochii şi tuşi.

— De, décă ar fi n'ar strica...

Vênătorulŭ scóse cincĭ francĭ şi-i puse în mâna Smarandei. — Ce ḑicĭ, s'a găsi?

— Sĕ vedemŭ... nu ţinemŭ de vênḑare... însĕ pentru unŭ drumeţŭ...

Ea eşi în tindă şi aduse unŭ ulciorŭ, ca de vr'o trei oca, şi o cănăţuie.

— Ho, ho! stămŭ bine, părinte, nu mai durmi; mergĭ şi sf.-ta la góna?

— Dómne sfinte, ce vorbe ai spusŭ! călugărŭ la vênătóre! unde s'a mai vêḑutŭ?

— De ce nu? Sf. Antonie nu era vênătorŭ?

— Putea sĕ fiă, noi avemŭ ustavulŭ nostru, ni-e opritŭ.

— Ei! ce are a face, multe suntŭ oprite, de pildă...

— Nu mai aduce pildă, sciu eu.... lasă.....

— Dér de vinŭ, părinte, ce ḑice ustavulŭ?

— Se értă, la drumŭ... la bólă...

— Atuncŭ e bine, suntemŭ la drumŭ ... suntemŭ şi c'am bolnavĭ.... N'ai puté tu, cum te chiamă?

— Smaranda.

— N'ai putea tu, Smarando, sĕ ne ferbĭ v'o ólă de vinŭ cu ardei? Părintele ḑice, că e bine.

— Te rogŭ, n'am ḑisŭ nimica.

— Totŭ una, ai gânditŭ.

— Numai celŭ de susŭ póte sĕ scie gândurile omului!

— Dumneata, părinte, eştĭ şi filosofŭ?

— Nu potŭ sĕ sciu...

le îndură pressa română și despre energia cu care Românii sciu se întêmpine atacurile pătimașe ale Ungurilor, fóia ruséscă dice: Ori cum arŭ fi, acest schimbŭ de dușmănii între Români și Ungurĭ este unŭ punctŭ negru pe orisontulŭ politicei orientale și este de prevĕdutŭ, că în certele aceste nu Maghiarii vorŭ fi aceia, carĭ vorŭ dice cuvêntulŭ celŭ din urmă. Puterea de resistinţă a Românilorŭ, este cu multŭ mai mare de cum și-o închipuiau la începutŭ urmașii lui Tisza. Acéstă resistinţă supĕră multŭ pe Maghiarĭ, așa că-ĭ face incapabilĭ de a puté apreția avêntulŭ, ce se arată la granița Ungariei în potriva rassei domnitóre a lui Arpad.

SCIRILE DILEI.

— 18 (30) Septemvre.

Scóla din Calborŭ. Ni se scrie din Calborŭ (protopopiatulŭ Agnitei) următórele: Onorată Redacţiune! In 12 Iulie n. comitetulŭ parochialŭ din comuna nóstră a ţinutŭ o adunare estra-ordinară, în care primulŭ obiectŭ pusŭ la pertractare a fostŭ cererea planului zidirii unei scóle, făcutŭ de inginerulŭ archidiecesanŭ din Sibiiu, Aflându-se necorespundĕtor planul prim făcut de unŭ altŭ inginerŭ. Comitetulŭ parochialŭ nu se putŭ reţinea, de-a nu-și esprima regretele sale pentru amânarea de neesplicatŭ, cu care M. O. D-nŭ protopopŭ alŭ Agnitei, îlŭ silesce sĕ-și piardă speranţa de-a vedé odată pusŭ în lucrare planulŭ de edificare alŭ scólei. Poporenii comunei Calborŭ vorŭ cu totŭ preţulŭ sĕ aibă scólă corespundĕtóre cerinţelorŭ legii, mai alesŭ că ei bine vĕdŭ cu ce pași repedĭ se apropiă primejdia de ei. Cererea și dorinţa acésta a lorŭ este cu atâtŭ mai îndreptăţită, cu câtŭ este sciutŭ, că de anĭ de dile materialulŭ pentru edificare este totŭ adunatŭ și că acolo 'lŭ bate Dumnedeu sub cerulŭ liberŭ din causa negligenţei organelorŭ nóstre confesionale, carĭ departe de a se interesa de causa nouĕi scolĭ, lasă lucrurile baltă. ba dau rĕspunsurĭ poporenilorŭ din Calborŭ, din carĭ acești nu potŭ sĕ scótă alta decâtŭ, că o sĕ se alégă nimicŭ din bunele lorŭ intenţiunĭ. Comitetulŭ parochialŭ urgitéză decĭ retrimiterea acelui planŭ de scólă, pentru a puté face pași necesarĭ la edificare și respinge dela sine orĭ ce rĕsponsabilitate pentru urmările stricăcióse, ce sigurŭ vorŭ veni din causa negligenţei mai marilorŭ dela cârma tractului nostru protopopescŭ. Rêndurile acestea le-am scrisŭ din incredinţarea membrilorŭ comitetului. *Brumărelŭ.* — Atragemŭ binevoitórea atenţiune a organelorŭ nóstre confesionale asupra acestei cause, mai alesŭ avêndŭ în vedere, că dușmanii învĕţămêntului nostru lucră pentru a-se edifica o scólă cu limbă strĕină în Calborŭ.

—x—

Familia regală română în Bucurescĭ. „Timpulŭ“ spune, că în 28 Septemvre, familia regală română va merge la Bucurescĭ, din Sinaia. Se facŭ deja pregătirĭ pentru primirea Suveranilorŭ și a alteţelorŭ regale ducesa de Saxa Coburg Gotha și principesele Victoria, Beatrice și Alecsandra.

—x—

Telegrama lui Wilhelm II, cătră Monarchulŭ nostru. Impĕratulŭ Germaniei, întorcêndu-se acasă dela manevrele din Güns, la granița monarchiei nóstre, a adresatŭ la Viena următórea telegramă: „Majestăţii Sale, Impĕratului Austriei în Viena. — Cu sentimentulŭ celŭ mai căldurosŭ alŭ mulţumitei, pentru bunĕtatea și dragostea, ce ai arătatŭ faţă de mine și sub impresiunea admirării, ce o simţescŭ faţă de armata ta escelentă, mĕ îndepărtezŭ de ţéra ta. Nu mĕ potŭ răbda, ca trecêndu-ţĭ granița, sĕ nu ţi o spunŭ acésta și sĕ nu-ţĭ esprimŭ de nou dorinţa aceea sinceră, ca Dumnedeu sĕ te ţină în fericire pe tine, pe familia ta, pe ţéră și armata ta“.

—x—

Pituk învĕţătorŭ la Aradŭ. Se scrie din Aradŭ, că senatulŭ scolarŭ alŭ orașului, alesŭ pe Pituk Béla de învĕţătorŭ la scóla maghiară de-acolo. — Acolo i-e loculŭ.

—x—

Alegerea de învĕţătorŭ în Cianadŭ. Din Cianadulŭ ung. ni-se scrie: In comuna nóstră s'a făcutŭ dilele acestea alegere de învĕţătorŭ. Alesŭ a fostŭ d-lŭ Terenţiu *Luţia.* Alegerea a decursŭ în tótă ordinea sub conducerea d-lui protopopŭ Moise *Bocșianu.* Liniștea e acum deplină în comună.

—x—

Dela manevrele cele marĭ. Scimŭ, că sĕptĕmâna trecută s'au făcut manevrele dincolo de Dunăre pe la Güns și Sabaria. Au luatŭ parte la 130,000 de soldaţĭ, va sĕ dică o armată intrégă. Pe lângă Majestatea Sa Monarchulŭ nostru, a luatŭ parte și aliatulŭ sĕu Wilhelm II, impĕratulŭ Germaniei, și regele Saxoniei, carĭ toţĭ au fostŭ fórte îndestuliţĭ cu destoinicia soldaţilorŭ noștri. Impĕratulŭ Wilhelm a și recunoscutŭ acésta prin decorarea câtorva generalĭ, cu ordinile sale cele mai inalte. Baronulŭ Beck, șefulŭ statului majorŭ, și baronulŭ Beinländer, comandantulŭ corpului de armată din Graz, au primitŭ dela impĕratulŭ Germaniei, câte o sabiă de onóre, ér bĕtrânulŭ nostru mareșalŭ, Archiducele *Albrecht* a fostŭ numitŭ mareșalŭ prusianŭ. Marele învingĕtorŭ dela Custozza e acuma de trei orĭ mareșalŭ, căcĭ și în armata ruséscă a fostŭ numitŭ încă de multŭ la acéstă demnitate.

Urcarea preţului grânelorŭ. Scirĭ sosite din Londra, capitala Angliei, spunŭ, că preţurile grânelorŭ s'a urcatŭ pe pieţele din America și Anglia.

—x—

Sinucidere. Iacobŭ Gavrilă era honvedŭ la batalionulŭ din Făgărașŭ. Și era harnicŭ soldatŭ Iacobŭ Găvrilă. Avea mare voiă la cătăniă, așa că după ce și-a fostŭ implinitŭ serviţiulŭ, s'a decisŭ sĕ rĕmână și mai departe la miliţiă, unde în curêndŭ aștepta sĕ fiă denumitŭ de sergentŭ. Dilele trecute a cerutŭ dela căpitanulŭ sĕu unŭ concediu pe câteva dile, care concediu însĕ nu 'i s'a pututŭ da, căcĭ era multŭ lucru în cancelariă. Dér Gavrilă avea sĕ isprăvéscă lucrurĭ urgente acasă și s'a supĕratŭ tare, că n'a căpĕtatŭ concediu. In supĕrarea lui, s'a dusŭ acasă și s'a împușcatŭ.

—x—

Focŭ. Marţĭ pe la 2 nóptea a fostŭ în Stupinĭ, în apropierea Brașovului, unŭ focŭ mare. Pompierii din Brașovŭ au fostŭ avisaţĭ, dér au sositŭ cam târdiu, când pompierii din Ghimbavŭ și Hălchii deja se ocupau cu potolirea focului. Au arsŭ tote edificiile economice, fênulŭ și recolta încă neîmblătită a d-lui Dück.

—x—

Ucigătorŭ de femei. Se scrie din Amsterdam, ţéra Hollandesilorŭ, că s'a pornitŭ cercetare în contra doctorului Vejong și că au eșitŭ la lumină lucrurĭ înfiorătóre. Vejong s'a cununatŭ în luna lui Iulie cu o domnișóră bogată din Londra, cu numele Ana Juett, pe care a omorît'o încă în călĕtoria de nuntă; până în diua de astădĭ încă nu s'a aflatŭ unde a ascunsŭ trupulŭ ei. După aceea, ca și cum nu s'ar fi întêmplatŭ nimica, s'a cununatŭ éră cu o fată hollandesă, cu numele Clara Schmidt, pe care asemenea a omorît'o, ascundêndu-i trupulŭ într'o pădură, unde s'a și aflatŭ. Zestrea ce a căpătatŭ cu amêndouĕ femeile a pierdut'o în cărţĭ.

La începutulŭ anului scolasticŭ.

Organulŭ oficiosŭ alŭ eparchiei Aradului, „Biserica și Scóla“, cuprinde într'unulŭ din numerii mai nou unŭ interesantŭ articolŭ scrisŭ din incidentulŭ începerei noului anŭ scolasticŭ. Aflămŭ de fórte potrivite espunerile, ce cuprinde acestŭ articulŭ, și de aceea nu întârdiămŭ a reproduce o parte din elŭ, atrăgêndŭ asupră-i atenţiunea mai alesŭ a ómenilorŭ scólei. Eată-lŭ:

O trebuinţă, de care datori suntemŭ a ţinĕ sémă încă de acum dela începutulŭ anului scolasticŭ, este, ca sĕ îngrijimŭ cu tótă consciinţa, ca scólele nóstre elementare sĕ fiă cercetate de toţĭ pruncii obligaţĭ a cerceta scóla. Ingrijirea acésta cade în prima liniă în sarcina preotului, a învĕţătorului și a comitetelorŭ parochiale. Departe sĕ fiă de noi și de acestĭ factorĭ, ca sĕ încercămŭ a aduce pruncii la scólă acolo unde ei nu o cercetéză, prin pedepse. Din contră tendinţa nóstră, trebue sĕ ne fiă, ca sĕ facemŭ scóla atâtŭ pruncilorŭ, câtŭ și părinţilorŭ plăcută, interesantă și atrăgĕtóre.

Și în punctulŭ acesta, mulţămită lui Dumnedeu, amŭ făcutŭ în timpulŭ din urmă unŭ însemnatŭ pasŭ înainte. Avemŭ scóle multe, în carĭ pruncii umblă regulatŭ, pentru-că învĕţătorii acestorŭ scóle, preoţii și comitetele parochiale, și-au făcutŭ datorinţa au capacitatŭ pe părinţĭ a-și trimite pruncii la scólă; și părinţii au avutŭ ocasiune a se convinge, că pruncii lorŭ umblândŭ la scólă, au făcutŭ progresŭ, care le va înlesni odinióra modulŭ de traiu, întrândŭ în viéţă.

Și aceea ce s'a pututŭ face în unele părţĭ, de sigurŭ se va puté face în totŭ loculŭ cu aceea-și căldură și cu aceea-și inimă, de care toţĭ de-o potrivă datorĭ suntemŭ a ne însufleţi în afacerile nóstre de scólă.

Acésta este unica cale, prin care între altele vomŭ puté sĕ facemŭ, sĕ amuţéscă unele vorbe, ce ni-se însinuă, că nu ne găsimŭ destulŭ de înaintaţĭ pe calea culturii și civilisaţiunii. Poporulŭ nostru a datŭ destule dovedĭ în timpulŭ din urmă, că jertfesce ceea ce póte *pentru o mai bună și mai nimerită crescere a filorŭ sĕi.* In faţa acestorŭ jertfe este naturalŭ, că elŭ de sigurŭ îșĭ va impune bucurosŭ și ordinea și punctualitatea, ce se recere întru trimiterea regulată a pruncilorŭ sĕi la scólă, déca va fi bine condusŭ de organele, carĭ stau nemijlocitŭ în fruntea afaceriilorŭ scolastice.

Cu acéstă bună îngrijire din partea fruntașilorŭ parochiei vomŭ puté face neapĕratŭ tóte îmbunĕtăţirile trebuincióse pentru ameliorarea frecuentaţiunii, și prin acésta scólele nóstre vorŭ face din di în di totŭ mai multŭ progresŭ.

După planulŭ de învĕţămêntŭ introdusŭ în scólele nóstre elementare, elevulŭ póte căpĕta atâtŭ o bună educaţiune, câtŭ și unŭ materialŭ de cunoscinţe spirituale morale, carĭ potŭ pe de-o parte sĕ servéscă de unŭ îndreptarŭ sigurŭ pe tóte terenele vieţii, ér pe de altă parte elevulŭ eșitŭ din scólă îșĭ póte însuși marĭ terenulŭ cunoscinţelorŭ.

Astfelŭ de îngrijirea, ca elevii sĕ cerceteze scóla regulatŭ, suntŭ legate multe și marĭ interese, este legatŭ viitorulŭ poporului nostru.

— Tu bei unŭ paharŭ de vinŭ, Smarando?

— Beau; pentru mine îlŭ va bé Trifon, étă vine și elŭ; ședeţĭ bine, că vĕ dă afară...

Podarulŭ, udŭ și plinŭ de zăpadă, întră în odae.

— Smarando, tu nu te-ai culcatŭ...? stai de vorbă... nu mai ninge... puteţĭ acuma pleca; spuse elŭ.

— Stai, bre omule, sĕ ne mai uscămŭ, dór nu dau Tătarii!

Elŭ zări ulciorulŭ și se întórse cătră Smaranda.

Ea îi arătă în póla 5 francĭ.

— Nu bei o cană de vinŭ, Trifóne? par'că Trifon te chiamă?

Podarulŭ mătăhăi din capŭ.

— Nu beau vinŭ... beţĭ D-vóstre.

Smaranda eși în tindă, Trifon după dênsa.

— Ciuma dracului, le-ai găsitŭ și vinŭ!

— Ómenii de pe drumŭ s'au udatŭ din pricina ta, și tu încă, răpănosule, facĭ gură! mulţămesce, că i-am împăcatŭ, erau sĕ facă o jalbă.

— De ce le dăduși vinŭ?

— Au cerutŭ...

— N'ai pututŭ sĕ spui, că nu e?

— N'am vrutŭ sĕ spunŭ mincionĭ, décă e; și pe urmă, mi-a datŭ cincĭ francĭ.

Trifon deschise gura, dér înjurătura îi rĕmase în gâtŭ. O trăsură se opri lângă casă. Cine-va bătu în ușă.

— Deschide, Podarule! eși de mĕ trece dincolo.

Trifon stătea înlemnitŭ; glasulŭ i-se păru cunoscutŭ.

— E învĕţătorulŭ din... ciumo! pentru tine a venitŭ; n'are trĕbă sĕ treacă dincolo, nicĭ odată n'a trecutŭ.

— Eștĭ zăludŭ, mĕ omule, ucigă-te crucea! de unde sĕ cunoscŭ eu învĕţătorulŭ tĕu, décă n'a fostŭ pe aicĭ?

Smaranda trase zăvorulŭ dela ușă.

— Poftiţĭ în casă, coconașule, până ce se va pregăti luntrea; du-te Trifóne.

— Ba eu nu mĕ ducŭ, ducă-se cine vré! rĕspunse Podarulŭ încetŭ.

Elŭ întră în odae și se trânti pe laviţă.

— Sĕ n'am odihnă tótă nóptea! da ce, sunt eu robŭ? Și elŭ se înveli pe capŭ cu sumanulŭ.

Noulŭ venitŭ întră după Smaranda în odae.

Óla cu vinŭ fierbea în clocotŭ, aburii gâdilau nările călugărului.

Vênătorulŭ se ocupa de pușcă.

Noulŭ venitŭ, cu o geantă în mână, se aședà lângă Trifon. Smaranda trase óla dela focŭ și mai aruncă nisce vreascurĭ.

— De multŭ trebuia s'o faci asta, spuse călugărulŭ, privindŭ tinĕra femeiă în faţă și lingêndu-și buzele; acum suflă, leleo, până ce ţi-a eși sufletulŭ...

Smaranda nu rĕspunse nimicŭ, prefăcêndu-se că nu-lŭ bagă în sémă.

— Ei, părinte, sĕ bemŭ, că se răcesce vinulŭ. In sănĕtatea gazdei! adăogà vênătorulŭ.

— Mulţumimŭ, rĕspunse Smaranda.

— Ciumo! s'audì încetŭ de sub sumanŭ.

Părinte, cum ţi se pare vinulŭ

— Bunŭ.

— Și eu dicŭ, că e bunŭ.

— Dumneata nu poftescĭ? întrebà vênătorulŭ pe noulŭ venitŭ.

— Mulţumimŭ, nu beau...

— Atunci bemŭ noi; nu e așa, părinte? Călugărulŭ dădu din capŭ afirmativŭ.

Vêntulŭ mai încetase, dér zăpada totŭ cădea sloiurĭ, sloiurĭ; faţa pămêntului se înălbi de totŭ.

— Vêntulŭ a statŭ, hai părinte! trebue sĕ găsimŭ culcușŭ până mâne diminéţă.

— Eu tragŭ la părintele Constantinŭ, preotulŭ din satŭ; décă poftesci?...

— Bucurosŭ!

Amândoi se sculară, îndreptându-se în spre ușă.

— De ce nu mai stațĭ? întrebà Smaranda! póte va mai înceta omĕtulŭ.

— Ce ne pasă nouĕ acum de ninsóre? altă dată vomŭ sta mai multŭ, nu e așa părinte? ce dice ustavu-ţĭ: mai venimŭ?

Călugărulŭ tuși în mână, făcêndu-și cruce.

— Cu dumneata numai te umpli de pĕcate, déu așa? rĕspunse elŭ.

— Scólă, Trifone, de petrece ómenii până la șleahŭ, de acolo nu se vorŭ rătăci,

Podarulŭ bolborosi o înjurătură și se ridică de pe laviţă.

— Poftiţĭ, negustorilorŭ; spuse elŭ posomorîtŭ.

— Totŭ tu, ciumo! lasă, că-ţĭ arĕtŭ eu, șopti trecêndŭ pe lângă nevastă.

După ce plecase Trifon, Smarandei par'că îi căduse o piétră de pe inimă.

Noulŭ venitŭ, ostenitŭ de drumŭ și de frigŭ, la căldură abia se stăpânea sĕ n'adórmă.

— Lasă-te pe laviţă, până ce va veni bărbatulŭ meu; îi spuse ea móle, silindu-se a-și aduce aminte, unde mai vĕduse faţa asta albă și pĕrulŭ ĕstŭ încălcitŭ, dér frumosŭ.

Elŭ repede ridică capulŭ și o privi.

— Sunt fórte ostenitŭ, vinŭ de departe; înainte era podŭ aci, ce s'a făcutŭ?

— De multŭ l'a ruptŭ apa, bărbatulŭ meu era podarŭ, acum e pusŭ de comună, ca sĕ trĕcă drumeţii dincolo cu luntrea.

Tênĕrulŭ omŭ scóse o ţigară, o aprinse,

Nu ne îndoimŭ decĭ, că fruntașii noștri din parochii, aprețiându după meritŭ aceste marĭ interese, îșĭ vorŭ face cu deplinŭ succesŭ datorința.

Unŭ lucru este însĕ, asupra căruia trebue sĕ ne ațintimŭ privirea, când vorbimŭ de ameliorarea frecuentațiunii școlare, și anume suntŭ multĭ pruncĭ de ómenĭ sĕracĭ, carĭ nu potŭ frecuenta școla, pentru-că nu au haine pentru timpulŭ de érnă. Acestora datorĭ suntemŭ a le veni în ajutorŭ prin dăruirĭ și prin colecte benevole, unŭ mijlocŭ care s'a practicatŭ deja și până acum cu bunŭ succesŭ în unele părțĭ, și care sperămŭ, că cu bună voință se póte practica în totŭ locul.

Póte sĕ fiă grea și anevoióșă capacitarea poporului nostru în unele părțĭ de a-șĭ trimite pruncii la școlă. Dér nu este cu neputință, pentru că în acésta capacitare și în plăcerea de a pune în aplicare tóte mijlócele spirituale morale pentru ameliorarea frecuentațiunei școlare, se arată și se dovedesce cu deosebire iubirea față de biserică și față de poporŭ, interesulŭ și iubirea de viéță a popórelorŭ.

Și după ce împrejurările nóstre pretindŭ chiar dela noi, generațiunea actuală, o desvoltare câtŭ mai repede, este naturalŭ ca toțĭ sĕ contribuimŭ cu plăcere întru a ne face datorința câtŭ mai conscienționsŭ pe acestŭ terenŭ.

Și lucrarea nóstră, spornică și productivă va fi de sigurŭ, décă vomŭ îngriji ca ameliorarea frecuentațiunii sĕ ameliorămŭ și metodulŭ de învĕțămêntŭ în măsură totŭ mai multŭ corĕspunḑtóre cu trebuințele poporului nostru...

Convocare.

„Reuniunea învĕțătorilorŭ rom. gr. or., din Districtulŭ X-lea Brașovŭ alŭ Archidiecesei Transilvane“, îșĭ va ține adunarea sa generală la 27, 28 și 29 Sept. st. v. a. c. în Măgheruș, cu următórea

Programă:

Lunĭ, 27 Sept. la 9 óre a. m. Membrii reuniunei vorŭ asista în corpore la serviciulŭ divinŭ împreunatŭ cu invocarea Duchului Sântŭ și parastasŭ în memoria membrilorŭ decedațĭ ai reuniunei.

Ședința I iu. Lunĭ 27 Sept. la 10 óre a. m.:

1. Deschiderea ședinței prin presidiu. 2. Constatarea membrilorŭ presențĭ 3. Raportulŭ generalŭ alŭ comitetului despre activitatea sa în decursulŭ anului 1892/93. 4. Raportulŭ cassarului despre averea Reuniunei. 5. Raportulŭ bibliotecarului 6. Alegerea comisiunilorŭ revĕḑĕtóre și de scontrare.

Ședința II-a. Lunĭ 27 Sept. la 3 óre p. m.:

7. Desbaterea asupra: „Regulamentelorŭ afacerilorŭ interne ale reuniunei“.

Ședința III a. Marțĭ 28 Sept. 9 óre a. m.:

8. „Introducere în școla Herbartiană“, temă lucrată de vice-președ. I. *Dariu.* 9. „Lecțiune practică, cu elevii, din religiune“, predată de membrulŭ Iosifŭ *Aronŭ.*

Ședința IV-a. Marțĭ 28 Sept. 3 óre p. m.

10. Raportulŭ specialŭ alŭ comitetului asupra temelorŭ pertractate în despărțĕminte: a) „Care e timpulŭ celŭ mai oportunŭ pentru ținerea esamenelorŭ publice la școlele nóstre primare?“ b) „Suntŭ practicabile cronicele în școla poporală, séu nu?“ c) „Propositia și părțile ei secundare“.

Ședința V-a. Mercurĭ 29 Sept. 9 óre a. m.:

11. Rapórtele comisiunilorŭ.

Ședința VI-a. Mercurĭ 29 Sept. la 3 óre p. m.

12. Stabilirea budgetului pro 1893/94. 13. Propunerĭ. 14. Alegerea comitetului pentru unŭ nou periodŭ de 3 anĭ.

Din ședința comit. centralŭ alŭ reuniunei, ținută la 4 Iunie 1893.

Ioanŭ Popea, m. p. președinte. N. Bârsanŭ, m. p. secretarŭ I.

NECROLOGŬ. **Ana Topanŭ n. Popŭ**, după unŭ morbŭ greu și îndelungatŭ de plămânĭ, împărtășită fiindŭ cu s.-le sacramente ale muribunḑilorŭ, în anulŭ alŭ 35-lea ale fericitei sale căsĕtorii, și-a dată nobilulŭ sĕu sufletŭ în mânile Creatorului, în 20 Septembre st. n. la 9 óre p. m. Rĕmășițele pământescĭ s'au înmormêntatŭ Sâmbătă în 23 Septembre st. n. la 10 óre a. m. în cimeteriulŭ greco-catolicŭ din Clușiu-Mănăsturŭ. *Clușiu-Mănăsturŭ*, 21 Septemvre 1893.

— **Leonŭ Lupu**, parochŭ emeritŭ gr. cat. și membru ordinarŭ pe viéță alŭ Asociațiunei transilvane, după unŭ morbŭ scurtŭ și greu, a rĕposatŭ în 27 Sept. n. în alŭ 64 anŭ alŭ vieții și 41 alŭ preoției. Rĕmășițele pământescĭ s'au așeḑatŭ spre veciniŭ rĕpausŭ în cimiterulŭ gr. cat. din Hodacŭ, la 29 Sept. n. Ilu deplângŭ, fiică, ginere, frațĭ, surorĭ și numerŏse rudenii.

— **Avramŭ Brĕnduș**a, comerciantŭ, primŭ epitropŭ alŭ bisericei gr. or. din Petroșenĭ, membru în comitetulŭ comunalŭ etc., a rĕposatŭ la 6 Sept. n. în etate de 49 anĭ. Inmormêntarea s'a făcutŭ la 8 Sept. în cimiterulŭ din Petroșenĭ, asistândŭ publicŭ fórte numĕrosŭ.

Fiă-le țĕrîna ușóră!

Calea spre înavuțire

de I. *Dariu.*

4. Muncă și străduință.

(Urmare).

Nimicŭ nu dejosesce pe omŭ mai multŭ, decâtŭ lenea și trândăvia. Unŭ óre-care *Gurney* întrebă odată pe unŭ omŭ învĕțatŭ, care umblase fórte multŭ prin lume și fórte multe vĕḑuse, auḑise și pățise, décă cunósce vre-o însușire între ómenĭ, care sĕ o putemŭ vedé deopotrivă aprópe la toțĭ. — „Da“ rĕspunse elŭ, „cunoscŭ o însușire, care e generală la toțĭ și anume: *toți ómenii iubescŭ lenea.*“ Fiă-care omŭ se străduesce a gusta din fructele muncii, însĕ câtŭ se póte fără a munci. Nisuința acésta e de-o potrivă la toțĭ.

Lenea e dejositóre nu numai pentru ómenĭ în particularŭ, ci și pentru popórĕ. Nicĭ unŭ leneșŭ n'a lăsatŭ vre-o urmă de Dómne-ajută în lume. Nicĭ unŭ poporŭ leneșŭ n'a trăitŭ multŭ pe fața pămêntului. Lenea totdéuna și în totŭ locul a sfărîmatŭ viéța și o va sfărîma mereu. Lenea e o plagă grozavă între ómenĭ; mai grozavă decâtŭ resbelele cele crâncene și decâtŭ bólele cele epidemice (năpraznice). De aceea în rugăciunea, ce o îndreptămŭ către Dumneḑeu, ca *sĕ ne apere de focŭ, de sabiă și de bóle năpraznice,* s'ar mai puté adăoga *„și de lene“*. Pe unde trece lenea pustiesce și nimicesce totŭ. Numai munca e léculŭ celŭ mai sigurŭ împotriva acestei bóle grozave.

Lenea e o soră bună cu *desfrânarea*, despre care *Burton* ḑice, că *„este otrava trupului și a sufletului, e doica stricăciunei, muma tuturorŭ nelegiuirilorŭ, unulŭ dintre cele șépte pĕcate de mórte, e patulŭ și perina diavolului.* Unŭ câne leneșŭ devine jîgodiosŭ, rîiosŭ, și unŭ omŭ leneșŭ nu se póte scăpa de sórta acestuia. Desfrânarea sufletului e cu multŭ mai rea, decâtŭ a trupului. Fără lucrare istețimea spiritului (duhului) este o bólă, e rugina sufletului, o ciumă și în aceeașĭ vreme unŭ iadŭ. Precum într'o mocirlă stătătóre se sporescŭ vermii și alte lighióne urîte, totŭ așa se întêmplă și cu gândirile cele rele și stricate într'unŭ omŭ desfrênatŭ; sufletulŭ se pătéză. Atâta potŭ ḑice, cu tótă cutezanța, că unŭ bărbatŭ stricatŭ, séu o femeiă desfrâoată, fiă ei în orĭ-ce stare și fiă câtŭ de bogațĭ și de vĕḑuțĭ în lume, aibă ei totŭ ce le cere inima din berechetŭ, totușĭ acești ómenĭ până vorŭ fi desfrânațĭ, nu potŭ fi nicĭ-odată îndestulițĭ în sufletulŭ și în trupulŭ lorŭ, ci totdéuna dîrjĭ, bolnăvicioșĭ, supărăcioșĭ, plângŭ și suspină, se tânguescŭ, îșĭ facŭ bănuelĭ despre lume, și trăescŭ cu orĭ-cine în nelinișteș, îșĭ dorescŭ mórtea, séu se lasă în voia unorŭ închipuirĭ nebune.“

Totŭ Burton ḑice într'altŭ locŭ: „Décă voiescĭ sĕ înaintezĭ spre bine, sĕ fi scutitŭ împotriva melancoliei (tristețiș și posomorîrii), sĕ-țĭ păstrezĭ sănĕtatea sufletului și a trupului, atuncĭ feresce-te de a trăi singuraticŭ și desfrênatŭ. *Nu trăi singuraticŭ, nu fi leneșŭ!*“

De altminterĭ leneșii nu suntŭ de totŭ leneșĭ. Décă nu facŭ ceva bine, facŭ ceva rĕu. Creerii lucréză mereu; uneorĭ chiar când omulŭ dórme. Décă nu produce grâu, produce mărăcinĭ, carĭ suntŭ prin totŭ locul întinșĭ în calea vieții desfrânatului. „Nălucile lenei se arată în întunerecŭ și sarŭ celui leneșŭ în față și-lŭ chinescŭ“, așa ḑice *Smiles.* Totŭ elŭ ḑice, că adevĕratulŭ norocŭ nu se găsesce nicĭ-odată în amorțéla destoiniciilorŭ nóstre, ci în lucrarea și mișcarea folositóre a acelora. Lenea ne slăbesce, ér nu străduința, în care zace viéță, sănĕtate și plăcere. Spiritulŭ póte fi obositŭ și lângedŭ prin muncă, dér devine cu totulŭ sdrobitŭ prin lene. De aceea Dr. *Marsholl Hall* ține lucrarea de léculŭ celŭ mai bunŭ împotriva unorŭ bóle. Ér unŭ mitropolitŭ din Mainz ḑice, că *„inima omenéscă e ca o pétră de móră. Décă tornĭ pe ea grâu îlŭ macină făcêndu-lŭ în făină, décă nu tornĭ nimicŭ, ea totŭ macină, însĕ se macină pe sine însăși.“*

Leneșulŭ și nevoiașulŭ au o miiă de desvinuirĭ. Décă le dai ceva de lucru, ei ḑicŭ, odată că au probatŭ lucrulŭ și e cu neputință, altă dată, că nu se póte în nicĭ unŭ chipŭ, séu că încă nu s'au prostitŭ sĕ se apuce de unŭ lucru, care nu l'a făcutŭ némŭ de némulŭ lui, și alte tertipurĭ de felulŭ acesta. De aceea ḑice o vorbă, că pe leneșulŭ și pe nevoiașulŭ:

„Cu o funiă sĕ-i legĭ
Și p'amêndoi sĕ-i înecĭ.“

Acum sĕ mi-se dea voie a înfățișa pe omulŭ leneșŭ și nevoiașŭ printr'o povestire de totŭ hazliă a lui A. Pann:

„Punêndŭ pe sătenĭ la clacă óre-care arêndașŭ,
S'a'ntêmplatŭ cu ei sĕ fiă și unŭ leneșŭ nevoiașŭ
Care de-lŭ punea la sapă, adormia în mânĭ cu ea,
De-i da cósa sĕ coséscă, nu scia cum sĕ o ia,
De-i da sĕcurea sĕ taiă, înopta până sĕ dea,
Abia stândŭ și ridicêndu-șĭ ciórecii, care-i cădea.
Vĕḑêndŭ, gândi arândașulŭ, că nevoiașŭ, cum era,
Dóră va puté din curte nisce gunoiu a-lŭ căra.
Ilŭ chiămă, îi dete róba. Elŭ o luă, se uită
Și 'ncepù sĕ o încarce, după cum îi arătă.
Dér' vĕḑêndu-lŭ arêndașulŭ, că-n mânĭ după-ce-o ia,

---

căscândŭ, privi împrejurŭ: sărăcia bătea la ușă. Se părea ciudatŭ, în odaia murdară, cu lutŭ pe josŭ, c'o vatră gropósă, c'unŭ hornŭ negru de fumŭ, a vedé pe tîněra femeiă așa de frumósă, cu coḑile ei negre lungĭ, pe spate, și îmbrăcată așa de sărăcăciosŭ.

— Nu eștĭ de pe aicĭ, se vede de departe? îlŭ întrebă ea.

— Din Slăvescĭ; dascălulŭ de acolo mi-e frate.

— Atuncĭ vei fi fiulŭ părintelui Nicolae?

— Tocmai!

— Plecașĭ par'că la Iașĭ, e de atuncĭ vr'o ḑece anĭ; erai încă unŭ fiăcăiandru, acum te făcușĭ holtei; póte te-i fi și însuratŭ?

— Așĭ, pe dracu! Fusei de-mĭ vĕḑui rudele, plecŭ indĕrĕtŭ la Iașĭ. Par'că te cunoscŭ și eu, nu-i fi Smaranda Babei Sultanei?

— Ai ghicitŭ.

— Suntemŭ dér vechi prietini... ți-i minte cum culegeamŭ împreună ciupercĭ? Cum ...

Smaranda se roși.

— Ții minte, séu nu? scii, că mi-a trasŭ moșu-meu o bătae pentru tine?

— Ce spui! nu sciam nimicŭ!

Vorba se curmase.

Vêntulŭ mai tare sufla în geamulŭ lipitŭ cu hârtiă și mișca lumina opaițului; afară întunerecŭl par'că se mai îndesise.

Smaranda se uită pe feréstră.

— Nimicŭ nu se vede, spuse ea, ca sĕ ḑică ceva; cam greu e de trecutŭ acum apa, primejdiosŭ; rĕmâi nóptea asta la noi până mâne, sigurŭ va înceta vêntulŭ și te va trece Trifon; astăḑi nu se duce, că e fricosŭ!

Smaranda din nou se uită pe feréstră și ascultă.

— Nu se aude nimicŭ, nicĭ nu se vede ... óra nu s'a rĕtăcitŭ Trifon? Sĕ nu-lŭ mănânce lupii... mai alaltăerĭ ne mâncară unŭ câne, au năvălitŭ până în ușa casei, de nu eșiamŭ cu unŭ tăciune îlŭ mânca și pe Trifon; poznă!

— Ți-arŭ fi fostŭ jale, décă l'ar fi mâncatŭ?

— Ce vorbă e asta? Veḑi cine, mi-e bărbatŭ dóră, suntemŭ cununațĭ...

— Ei și...?

— E mare lucru...

Totŭ timpulŭ câtŭ vorbea Smaranda, Ieșanulŭ nu-șĭ lua ochii de pe dênsa; ea simțea asta, și mai tare se înroșea.

— De multŭ v'ațĭ luatŭ?

— De doi ani.

— Copilĭ n'aveți?

— Nu, slava Domnului! asta încă nu ne ajungea?

— Cum de l'aĭ alesŭ pe mufloiulŭ ĕsta? După vorbă nu se prea vede, sĕ fiă mare dragoste între voi!

— Așĭ, da de unde!

— Atuncĭ?

— Elŭ m'a alesŭ. Ce eram să facŭ? săracă lipită, moșu murise, baba murise, rĕmăseĭ pe drumurĭ.

— Mai bine pe drumurĭ, de câtŭ cu unulŭ așa.

După o tăcere, ea rĕspunse:

— Acum vĕḑŭ că era maĭ bine pe drumŭ, maĭ bine nemâncată, de câtŭ sătulă cu elŭ.

— Eĭ, veḑi?

Smaranda lăsă capul în josŭ și asculta.

Nu s'auḑeau pasurĭ, zăpada nu scârțâea sub piciórele luĭ Trifon, numaĭ vêntul urla totŭ maĭ tare.

— Oare ce a pățitŭ odorulŭ meu?

Glasul tinereĭ femeĭ devenise îngrijatŭ.

— N'aĭ grijă, s'o fi dus cu ceĭ doĭ până în satŭ și s'a pusŭ la beția.

— Așĭ, nu'l scoĭ, nu mĕ lasă elŭ pe mine singură cu unŭ omŭ streinŭ.

— Parcă'sŭ streinŭ?

— Apoĭ cum? pentru dênsulŭ streinŭ.

— Dar pentru tine?

— Și pentru mine; ce a fostŭ, a fostŭ și a trecutŭ și s'a uitatŭ...

— Și s'a uitatŭ?

— De atuncea suntŭ ḑece anĭ?

— Apoĭ uitașĭ, că ḑiceaĭ că nu poți trăi fără mine?

— N'am uitatŭ, dér dumneata?

— Eu uitasemŭ.

— Eĭ veḑi; și ḑicĭ sĕ nu'ți fiu streină?

— Bine, acum îmĭ aduseĭ aminte.

— Vorbeștĭ! Cine te crede?... Par'că a mai statŭ vêntulŭ.. de nu s'ar fi întêmplatŭ ceva cu Trifon, ḑĕu mi-e frică... lupiĭ ĕștia..

— Ia tacĭ cu lupiĭ, dór nu e copilŭ...

— Ce sciĭ dumneata!

Smaranda din nou asculta. Vêntulŭ de bună seamă nu maĭ urla și se făcuse maĭ luminosŭ; acum zăpada în fulgĭ marĭ, frumoșĭ, cădea pe pământŭ.

— Haĭ, ḑĕu sĕ vedemŭ, oare nu s'a întêmplatŭ ceva, tare mi-e frică!

Tênĕrulŭ omŭ se sculă fără mare plăcere și îndesă căciula pe urechĭ.

— Haĭ, Smarando; dér pentru că te petrecŭ, nu sciu, ḑĕu, de te veĭ puté plăti de mine.

— Da galantonĭ mi'sŭ Ieșanii! Stai atuncĭ în casă, lasă, că mĕ ducŭ eu și fără dumnéta.

— Totŭ așa de supĕrăcióșă eștĭ, ca și înainte? Haide, haide, că mĕ ducŭ!

Au eșitŭ afară. Nu era de locŭ frigŭ, ci din contră par'că simțeai unŭ zădufŭ, o umezélă că'ți apasă pieptulŭ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

O ţine 'n locŭ încărcată şi stându se uită la ea,
Incepŭ la elŭ sĕ strige, ca s'o ducă mai curêndŭ,
Ĕr' nevoiaşulŭ rĕspunse cătră arêndaşŭ ḑicêndŭ:
„Apoi uite! O tragŭ, nu vine, o împingŭ, nu [merge!"
Atuncĭ punêndŭ arêndaşulŭ asupră-i unŭ doro- [banţŭ.
Totŭ sărindŭ elŭ ducea róba, scii că par'că juca [danţŭ,
Ḑicêndŭ: „Veḑĭ ce uşorŭ merge ajutatŭ de bă- [ţulŭ meu?"
„Apoi", — ḑise nevoiaşulŭ, — „aşa cu rĕu, sciam [şi eu!"

(Va urma.)

Industria şi comerciulŭ.

Pornindŭ din Asia, légănulŭ vieţii omenescĭ, popórele au străbătutŭ în cete întregĕ Europa, fiă ca cuceritóre, fiă ca colonisatóre. Acelea, carĭ practisau o viéţă de păstorĭ, şi-au căutatŭ şi în noua patriă ţinuturile cele mai bune de păşunatŭ, pe sub pólele munţilorŭ şi la şesurĭ, pe unde se află tot-odată şi rîurĭ destule pentru adăparea vitelorŭ. Altele, carĭ au fostŭ strîmtorate pe lângă ţĕrmurii apelorŭ mai marĭ, au începutŭ a practisa viéţa de pescarĭ, şi mai târḑiu de corăbierĭ, éră altele, carĭ au venitŭ în atingere cu acestea din urmă şi au mijlocitŭ schimbarea productelorŭ de pe uscatŭ cu cele de pe apă, au începutŭ a practisa comerciulŭ.

In modulŭ acesta s'au născutŭ între cinguraticĭ, ca şi între popóre întregĭ, *negutţitoria*, séu comerciulŭ. Că acésta sĕ făcea la începutŭ, în lipsa monetelorŭ de astăḑĭ, prin simpla schimbare a obiectelorŭ, de sine se înţelege.

Ca tóte lucrurile, aşa şi industria şi comerciulŭ, au trebuitŭ sĕ se lupte la începutŭ cu multe neajunsurĭ şi greutăţĭ.

In evulŭ vechiŭ, aceste douĕ ocupaţiunĭ erau lăsate pe mâna sclavilorŭ, carĭ trebuiau sĕ facă totŭ felulŭ de lucrurĭ pentru trebuinţele casnice şi sĕ se ocupe şi cu vêndarea lorŭ.

Istoricŭlŭ grecŭ *Xenophon* numesce manufacturile „despreţuibile şi nedemne de unŭ cetăţenŭ", ḑicênd, că ele „desfiguréză în cea mai mare parte corpulŭ omenescŭ, îlŭ constringŭ a şedé în umbră séu lângă focŭ şi în fine nu-i lasă timpŭ liberŭ, pe care sĕ-lŭ póţă conserva amicilorŭ séu republicei".

Platon, alt scriitorŭ grecŭ, ḑice: „Natura n'a creatŭ nicĭ cismarĭ, nicĭ ferarĭ, asemenea ocupaţiunĭ înjosescŭ pe omŭ şi-lŭ facŭ incapabilŭ, de a se bucura de drepturile politice".

In câtŭ privesce comerciulŭ, totŭ acestŭ scriitorŭ ḑice, că „s'a deprinsŭ a esista cu minciuna şi înşelăciunea" şi că „póte esista la statŭ numai pentru-că e unŭ malum necessarum (reu necesarŭ), din care causă cetăţenulŭ, care se dejosesce la acéstă ocupaţiune, trebue pedepsitŭ prin închisóre".

Roma antică avea la douĕ milióne de locuitorĭ, dintre carĭ unŭ milionŭ erau sclavĭ, carĭ se ocupau cu industria, agricultura şi comerciulŭ, celalaltŭ milionŭ îlŭ compuneau cetăţenii liberĭ. Unii dintre acestia erau atâtŭ de bogaţĭ, încâtŭ aveau la patru mii de sclavĭ, alţii din contră, deşi erau cetăţeni liberi, aşa erau de sĕracĭ, încâtŭ sub Iuliu Cesar au ajunsŭ sĕ fiă nutriţĭ pe spesele statului.

Primulŭ avêntŭ liberŭ de industriă l'au datŭ Arabii prin prepararea materiilorŭ de lână şi mătasă, pe carĭ au începutŭ a le trimite şi în Europa. Dela acestia în evulŭ mediu au începutŭ a învĕţa şi Italienii, Germanii şi Englesii fabricarea postavului din lână şi pânză, pentru a cărorŭ fabricare s'au instituitŭ comisarĭ anumiţĭ, ca sĕ vegheze, ca postavurile sĕ se facă conformŭ trebuinţelorŭ publice.

Acei comisarĭ au întrunitŭ mai târḑiu pe toţĭ industriaşii în corporaţiunĭ (ţehurĭ) deosebite pe la oraşe, carĭ supunêndu-se domnitorilorŭ regenţĭ, căpătau privilegii de cetăţĭ libere; ceea-ce însemna, că numitele cetăţĭ potŭ sĕ-şĭ vêndă marfa lorŭ liberă de taosele fiscale.

Acelea corporaţiunĭ pe încetulŭ s'au lăţitŭ pretutindenea în statele industriale şi cuprindeau aprópe pe toţĭ locuitorii lorŭ, aşa încâtŭ aveau dreptulŭ de a-şĭ forma chiar banderiile (ostăşimea) lorŭ proprii, de a ridica murĭ împrejurulŭ cetăţilorŭ pentru apĕrare, de a nu primi membrii noi şi de altă naţionalitate în corporaţiunile lorŭ, cu unŭ cuvêntŭ: corporaţiunile amintite formau din cetăţenii industriaşĭ şi comercianţĭ o castă (clasă) deosebită de celealalte clase a-le locuitorilorŭ, ca şi în India bună-óra.

Până după secululŭ alŭ X desfacerea séu vinderea manufacturilorŭ era atâtŭ de nesigură, încâtŭ abia se putea face dintr'o cetate într'alta prin colportorĭ, carĭ încărcau marfa pe cai, măgarĭ séu catârĭ, deóre-ce unii proprietarĭ marĭ de prin împrejurimea cetăţilorŭ, erau atâtŭ de rapacĭ, séu răpitorĭ, încâtŭ năvăleau asupra bieţilorŭ colportorĭ, nu numai nóptea, ci şi în ḑiua mare, şi-i despoiau şi de banulŭ celŭ mai micŭ. Din acéstă causă apoi colpotoriii de comunŭ umblau în vestmintele cele mai sdrenţóse, ca sĕ póţă ascunde sub acelea adevĕrata lorŭ stare.

O parte însemnată de asemenea colportorĭ au fostŭ în evulŭ mediu jidanii. Aceştia, respinşĭ şi alungaţĭ de tóte corporaţiunile ş'au întorsŭ tótă activitatea lorŭ asupra purtărei comerciului şi a agonisirei de banĭ, cu carĭ puteau sĕ scape în cele mai multe casurĭ şi din ghiarĕle proprietarilorŭ rapacĭ.

Ast-feliu fiindŭ jidaniĭ alungaţĭ de către tóte societăţile cu carĭ veneau în atingere, ei încă la rêndulŭ lorŭ n'au întârḑiatŭ de a se folosi de tóte mijlócele iertate şi neiertate, ca sĕ înşele pe aceia cu carĭ aveau vr'o afacere. In modulŭ acesta, încă în evulŭ mediu, ei au monopolisatŭ aprópe totŭ comerciulŭ în mânile lorŭ, au datŭ banĭ cu camete de câte 50—60%, până când Filipŭ II Augustŭ, vĕḑêndŭ la ce ruină e espusă ţéra, i-au alungatŭ din Francia, prin secululŭ alŭ 12-lea.

Alungaţĭ de aci, Jidanii ş'au încredinţatŭ averea rĕmasă unorŭ particularĭ, éră ei au trecutŭ în Italia, de unde au începutŭ a da scrisorĭ pe averea rĕmasă în Francia. In modulŭ acesta, se ḑice, că Jidanii au fostŭ inventatoriĭ scrisorilorŭ, séu cambiilorŭ, carĭ se mai dau până astăḑĭ în schimbulŭ monetelorŭ.

(Va urma.)

EDUCAŢIUNE.

Pentrru părinţĭ şi învĕţătorĭ.

II

Ca omulŭ sĕ póţă corespunde destinaţiunei sale, e de lipsă, sĕ fiă educatŭ în genere, şi în specie în religiunea creştinéscă. Istoria şi esperienţa ne învaţă, că omulŭ fără educaţiune e asemenea animalelorŭ neraţionale. Istoria ne arată, că popórele educate, şi carĭ au părtinitŭ cultura, au fostŭ şi suntŭ cele mai luminate pe pământŭ.

Multe popóre au escelatŭ prin bravurĭ în rĕsbóie, sângerândŭ pe câmpulŭ bătăliei pentru libertate şi independinţă; multe popóre şi-au eternisatŭ memoria prin obeliscurĭ şi piramide colosale; însĕ popórele culte cuceriră pe cele neculte, şi le absorbiră şi amalgamisară. Popórele culte trăescŭ, éră cele barbare periră şi se stinseră cu totulŭ.

Cultura este cea mai preţióşă avere a unui poporŭ; nu o potŭ răpi inimicii, şi sborulŭ eternŭ alŭ vécurilorŭ va trece peste ea fără a-o atinge.

In evulŭ vechiu, pe unde era pământulŭ mai roditorŭ, pe acolo era poporulŭ mai avutŭ; în evulŭ nostru însĕ cultura preponderéză. Atuncĭ pe omulŭ minorenŭ îlŭ protegia natura, clima blândă şi productivă, dér astăḑĭ fiind ajutatŭ omulŭ de Provedinţă la etatea de maiorenŭ, îlŭ avisézā la scólă.

Scóla se póte susţiné astŭ-feliu, décă autorităţile civile şi bisericescĭ vorŭ conlucra într'acolo: ca poporulŭ sĕ priméscă bucurosŭ şi neformatŭ îndemnările lorŭ, şi sĕ părtinéscă învĕţătura. Că deşi datorinţa părinţilorŭ ar fi, ca ei singurĭ sĕ-şĭ créscă şi instrueze pruncii, dér' fiindŭ mulţĭ dintre dênşii simpli, nu potŭ şi nu suntŭ în stare a împlini acésta; alţii prin ocupaţiunile lorŭ n'au timpŭ liberŭ spre acésta; alţii n'au voiă, şi prin urmare educaţiunea şi instrucţiunea pruncilorŭ, afară de scólă, ar' rĕmâné cu totulŭ negligiată.

Ca scólele poporale sĕ-şĭ póţă ajunge scopulŭ doritŭ, e de lipsă sĕ aibă învĕţătorĭ cualificaţĭ, carĭ sĕ póţă suplini defectele educaţiunei familiare.

Unŭ învĕţătorŭ calificatŭ trebue sĕ aibă însuşirile recerute la acestŭ oficiu, şi anume:

1.) In privinţa corpului: sĕ fiă întregŭ şi sănĕtosŭ; sĕ aibă vedere şi auḑire bună, limbă limpede şi uşorŭ esprimătóre; căcĭ décă scolarii vorŭ afla séu observa ceva defectŭ în simţirĭ, orĭ ceva în contra naturei, vorŭ despreţui pe învĕţătorŭ, şi prin acésta va fi espusŭ la multe neplăcerĭ.

2.) In privinţa spiritului. Aicĭ loculŭ celŭ dintâiŭ îlŭ cuprinde religiositatea. Invĕţătorulŭ trebue sĕ fiă pĕtrunsŭ în inimă şi minte de geniulŭ religiunei. Dreptŭ aceea din tinereţe sĕ fiă condusŭ de frica lui Dumneḑeu; cu blândeţe, esemplu edificătorŭ şi statornică nemişcată. Că sĕ póte întêmpla, ca tînĕrulŭ învĕţătorŭ, răpitŭ de vêntulŭ tinereţelorŭ şi deşertăciunilorŭ lumescĭ, sĕ se abată dela cariera sa, şi sĕ-şĭ neglige oficiulŭ sĕu. Astŭ-feliu de tînĕrŭ se nu se aplice pe carierea învĕţătoréscă, căcĭ: „Vai aceluia, carele va sminti pe vre-unulŭ dintre aceştĭ micĭ!"

Copiiĭ imitéză pe învĕţătorulŭ lorŭ. Ei nu facŭ deosebire, fiă acela tînĕrŭ, orĭ bĕtrânŭ, ci îi urméză în tóte. — Dreptŭ aceea învĕţătorulŭ aşa sĕ se pórte faţă de scolarii sĕi, câtŭ sĕ împlinéscă cuvintele apostolului Paulŭ: „Fi-ţĭ mie următorĭ, precum eu lui Isusŭ Christosŭ". Pentru aceea celŭ ce voiesce sĕ fiă învĕţătorŭ, trebue sĕ aibă din partea inimei următórele însuşirĭ:

a) Iubire cătră copii şi aplecare cătră oficiulŭ sĕu; căcĭ fără de acestea nu numai că nu póte progresa, ci îşĭ va înstrĕina şi pruncii de cătră sine.

c) Iubire religióşă-morală, pacienţă şi blândeţe, ca sĕ împlinéscă

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Alŭ dracului, e frumosŭ la voi, Smarando! sĕ ai şi unŭ bărbatŭ frumosŭ, ce ţi-arŭ mai trebui?

Frumuşeţea trece şi omul rĕmâne, rĕspunse ea; d-ta erai frumosŭ, dér bunŭ n'ai fostŭ; câte bătăi mâncaiu eu din pricina dumitale, numai eu sciu.

In vorbă cu dênsulŭ simţea, că limba îi se légă; nu-'şĭ putea stăpâni neliniştea, inima 'i se bătea tare, sgomotosŭ, nu-'şĭ putea lua o hotărîre, cum sĕ se ţiă faţă cu dânsulŭ. Acum ḑece anĭ pentru omulŭ ĕsta, care sta lângă dênsa, ea fată de 16 anĭ, era gata sĕ-şĭ dea şi sufletulŭ. Şi lui 'i se părea, că fără dênsa móre, dér elŭ, ca bărbatŭ, nu se gândea seriosŭ, ce va eşi şi ce póte sĕ iasă. Terminà liceulŭ, pe urmă se duse la Iaşĭ, şi acolo uità şi miile de jurăminte, ce'i dăduse ei la plecare.

Istoriă veche şi cunescută de toţĭ, dér care rĕmâne vecĭnicŭ nouă şi care se repetă de sute de orĭ.

Acum întêmplarea îlŭ aduse tocmai în casa fostei sale iubite. Privind'o îşĭ aduse ad aminte, că Smaranda par'că nu era atuncĭ aşa de frumósă, ca acum, séu póte nu vitase. Amintirile tinereţei îlŭ înăbuşiau ca valurile mărei, îi umplură ureerii şi inima. Simţea, par'că întinerise din nou cu ḑece anĭ, şi că nu mai scie nicĭ durere de piptŭ, nicĭ durere de şale, piciorulŭ nu-'i se sgârcea, şi elŭ întâiaşĭ-dată, în timpŭ aprópe de ḑece anĭ, nu s'a simţitŭ aşa de bine ca acum pe timpulŭ ĕsta umedŭ, într'o casă abia acoperită şi pe laviţa asta fără aşternutŭ.

* * *

— Unde mĕ ducĭ, Smarando?

— Ce, ţi-e frică, că te pierḑĭ? Cu mine sĕ n'ai frică, nicĭ în fundulŭ iadului.

Vêntulŭ încetase şi zăpada de a cădea, la orizontŭ unŭ ceroŭ gălbui aurea marginea ceriului şi arăta, că luna are încă de gândŭ sĕ iasă.

— Mâne vomŭ avé ḑi frumósă, ḑise Smaranda totŭ mergêndŭ înainte pe potecă.

— Póte, nu sciu, rĕspunse elŭ gândindu-se la trecutŭ: „de ce óre nu? ce ar fi, décă? acum elŭ póte sĕ facă ce voesce, nimenĭ nu-i stă în cale; dér ce ar ḑice lumea: elŭ şi c'o ţerancă? ce'i pasă lui de lume!..." Se adâncise în gândurĭ.

— Ce, ţi-a îngheţatŭ limba, cuconaşule? întrebà Smaranda riḑêndŭ.

— Ba nu... unde mergemŭ?

— Mergemŭ până la dealŭ: décă n'omŭ vedé nimica şi nu'lŭ vomŭ întêlni pe Trifonŭ, atuncĭ de sigurŭ, că s'a dusŭ cu trecĕtorii, sĕ-i ducă până la cârciumă şi a rĕmasŭ cu dênşii; beţivulŭ dracului, pentru unŭ paharŭ de vinŭ e gata sĕ se spânḑure... ce'i pasă lui de nevastă, de sărăciă! mâne e St Nicolae şi noi n'avemŭ stropŭ de sare în casă...

— Ei veḑĭ, şi tu încă îlŭ iubescĭ...

— Ilŭ iubescŭ, pe dracu....

— Atuncĭ de ce n'ai rĕmasŭ acasă şi te ducĭ sĕ'lŭ cauţĭ, sĕ veḑĭ, décă nu l'au mâncatŭ lupii?

— Dér ce? nu'i sunt nevastă?

Elŭ tăcŭ, n'o mai întrebà, însĕ acum hotărîtŭ îşĭ spuse: ce va fi, va fi, am s'o facŭ, spue lumea, ce va spune!

Ajunseră până în dealŭ; la trei stejarĭ, din vîrfŭ se opriră. Luna răsărise, din partea satului din vale s'auḑea sgomotŭ de glasurĭ, sigurŭ, că satulŭ avea mulţĭ Nicolai. Mai multe luminĭ se vedeau în vale, o casă însĕ cam la mijlocŭ era cea mai bine luminată.

— Cârciuma lui Haim merge bine...

— Haim? o întrebà elŭ, gândindu-se la viitorŭ; care Haim?

— Dumnéta se vede, că dormĭ, n'auḑĭ ce spunŭ, cârciuma lui Haim merge bine, ḑicŭ, acolo, se vede, s'a înfundatŭ Trifonŭ; haideţĭ înapoi.

In partea opusă din culmea délului se vedea câmpia albă, pe care riulŭ şerpuea, pierḑêndu-se în depărtare.

Tînĕrulŭ stătŭ locului, ca pironitŭ, neputêndŭ a'şĭ lua privirile de pe icóna frumósă, care se desvăluia înaintea ochilorŭ.

— Ce frumosŭ e!

— Frumosŭ, frumosŭ; aide, o'am îngheţatŭ! rĕspunse Smaranda, păşindŭ repede devale.

Ajunseră acasă. Opaiţulŭ se stinse. Foculŭ abia ardea. Smaranda repede îndreptà opaiţulŭ, îlŭ aprinse şi aruncà ceva vreascurĭ pe focŭ.

— Ce mai aprinḑĭ foculŭ? pentru cine?

— Cum, pentru cine? Dóră n'am sĕ stau în frigŭ; vine şi Trifonŭ, şi de va găsi frigŭ, îmĭ trage o bătae.

— Te şi bate?

— Oho, şi încă cum!

— Da'lŭ dracului!

— Ţi-e uşorŭ a ḑice!

Elŭ era hotărîtŭ.

— Scii ce, Smarando? eu n'am când aştepta pe Trifonŭ alŭ tĕu; nu mĕ poţĭ tu trece! Ţie-ţĭ plătescŭ unŭ galbenŭ.

— Ţine-ţi'lŭ pentru tutunŭ; sĕ-mĭ plătescĭ, ce mĭ se cuvine: doi gologanĭ.

— Bine, bucurosŭ şi trei.

Ea mai puse sĕu în hârbŭ, ca sĕ nu se stingă opaiţulŭ, îndreptà foculŭ, luà sumanulŭ şi-'lŭ poftì sĕ mérgă.

— De ce nu mai stai? îlŭ întrebà. Mai vorbeamŭ până ce venea Trifonŭ; ce te grăbescĭ aşa? dér póte te aştéptă vr'o cuconiţă?

cuvintele apostolului Paulŭ: „Numai iubirea religiósă — creştinéscă, este aceea, care e evlaviósă şi răbdătóre“. Ba de comunŭ e cunoscutŭ: că acestŭ oficiu este plinŭ de ostenele şi neplăceri, care de multe-ori cu abnegare de sine şi încunjurarea comodităţilorŭ, trebue sĕ-lŭ pórte. In astŭ-feliu de împregiurări, trebue sĕ-şĭ aducă aminte éră-şĭ de cuvintele apostolului Paulŭ: „Iubirea religiósă — creştinéscă este aceea, care tóte le rabdă, care nu se îngâmfă, care nu caută a-le sale.“

c) Numai astŭ-feliu de indivizĭ sĕ se aplice ca învĕţătorĭ, carĭ dela natură au voiă şi chiămare spre aşa ceva. Oficiulŭ de învĕţătorŭ sĕ fiă îmbrăţişatŭ cu cugetŭ curatŭ; că pe care la acésta îlŭ conducŭ alte cause secundare, nu va corĕspunde după cuviinţă chiămărei sale; ba neajungêndu-şĭ scopulŭ la cele sperate şi închipuite, vermele neîndestulirei va róde inima lui peste tótă viéţa.

Èră încâtŭ se ţine de minte se recere sĕ aibă următórele însuşirĭ:

a) Facultatea privirei şi a înţelegerei sĕ fiă deştéptă şi ageră, éră memoria uşóră şi credinciósă; căcĭ sciinţele pedagogice şi didactice suntŭ aşa de vaste, încâtŭ numai prin cetire continuă şi esperienţe practice şi-le póte însuşi.

b) Sĕ aibă închipuire viuă, minte ageră şi judecată adêncă, precum şi facultate de a combina şi judeca tóte adevĕratŭ, că precum în purtarea oficiului, aşa şi în societăţile publice póte veni în unele estremităţĭ, încâtŭ fără de aceste însuşirĭ cu greu s'ar puté descurca.

c) După ce nicĭ dintr'o scólă, cu atâtŭ mai vêrtosŭ din institutele pedagogice, învĕţătorii nu vorŭ eşi deplinŭ esperţĭ, trebue şi după cursulŭ scolasticŭ sĕ se mai califice prin cetirea cărţilorŭ mai nouĕ pedagogice şi didactice, şi reînoindu-şĭ memoria sĕ combine şi practiseze cele ce au studiatŭ.

Acei învĕţătorĭ, carĭ nu mai iau studiele în mânĭ, vorŭ uita cu timpulŭ totŭ ce au învĕţatŭ, şi prin urmare, neavêndŭ pacienţă spre acestŭ oficiu, mai bine ar' fi sĕ se lase de catedra învĕţătoréscă; căcĭ aceia neputêndŭ concura cu alţĭ colegĭ ai sĕi — vorŭ fi martiri ai greşelelorŭ propri şi martirĭ vorŭ fi şi nefericiţii copii, cari vorŭ veni sub mâna lorŭ, şi încă martirĭ fără de a fi când-va încoronaţĭ.

Lugoşŭ, 1893. **Petru Popescu.**

Influinţa sĕmênţei asupra rodirei.

(Fine).

Totŭ pe acelŭ timpŭ a mai făcutŭ încercare cu alegere grâului şi Scoţianulŭ Patricŭ Shireff, care parte prin alegerea grâului pe mésă, cum se ḑice, parte prin scuturarea séu îmblătirea uşóră a snopilorŭ aduşĭ cu prilejulŭ căratului, a ajunsŭ a-şĭ alege şi elŭ unŭ soiu deosebitŭ de grâu, numitŭ apoi după numele lui: „Shireff“, cu multŭ mai frumosŭ şi mai roditorŭ, ca celŭ avutŭ până atuncĭ, care s'a rămuritŭ mai târḑiu în soiurile Nursey, Lamed, Dattel, Goldendrop şi altele.

Au cercatŭ unii dintre plugarii mai harnicĭ şi de prin părţile nóstre, de au adusŭ şi au sĕmĕnatŭ grâu din soiurile numite, dér încercarea lorŭ, se ḑice, că a avutŭ puţinŭ succesŭ, de-óre-ce s'a adeveritŭ, că soiurile numite numai la o climă mai móle şi mai dulce, de cum e în ţéra nóstră, potŭ cresce şi aduce roduri îmbelşugate.

Prin urmare trebue sĕ-şĭ alégă fiă-care plugarŭ grâulŭ de sĕmînţă din alŭ sĕu propriu, ce are, séu din care se cultivă în apropiere, séu celŭ multŭ în ţéra în care se află, precum a făcutŭ şi Hallet, Shireff şi alţĭ plugari vestiţi.

Décă o vacă négră din Olandia, care se ḑice, că la clima cea domólă şi dulce de acolo, póte se dée trei până 'n patru vedre de lapte pe ḑi, adusă în părţile nóstre, unde clima este mai aspră, éră véra câte odată tare secetósă, nu numai că 'şĭ perde din bunĕtatea şi mulţimea laptelui, dér în câţĭ-va ani îşĭ póte perde şi unele din însuşirile de mai 'nainte, — atuncĭ ne putemŭ uşorŭ închipui şi urmările, ce le-ar puté avé pe la noi grâulŭ Hallet, Shireff, séu alte soiurĭ, carĭ în decursŭ de câţĭ-va anĭ ar puté ajunge, ca sĕ se corcéscă ca şi ale nóstre.

Au mai cercatŭ unii plugarĭ cu carte de prin părţile nóstre şi cu prăsirea şi aclimatisarea cucuruzului din America, care, se ḑice, că e mai roditorŭ, ca alŭ nostru, dér şi încercările acelora s'au adeveritŭ a fi zădarnice, de-óre-ce clima nóstră, adecă: aerulŭ, căldura, frigulŭ, plóia, vêntulŭ şi celealalte arătărĭ (fenomene) naturale se deosebescŭ fórte tare de clima de acolo, care fiindŭ încunjurată de tóte părţile cu mări, este cu multŭ mai domólă şi mai dulce pentru sĕmĕnăturĭ, ca a nóstră.

Prin urmare şi la alegerea cucuruzului sĕ rĕmânemŭ pe lângă acela, care cresce şi se cóce bine în ţéra nóstră. Pe acesta sĕ-lŭ alegemŭ tómna cu deosebită îngrijire, dintre tuleii cei mai frumoşĭ, sĕ-lŭ împletimŭ în cosiţe, sĕ-lŭ atârnămŭ pe la grinḑile casei, décă se póte, până se uscă, căcĭ punêndu-lŭ verde în podŭ şi dândŭ nisce îngheţurĭ timpurii, póte sĕ nu rĕsară de locŭ primăvéra, când îlŭ sĕmĕnămŭ, éră tómna când îlŭ desfacemŭ pentru sĕmênţă, sĕ rupemŭ vêrfurile şi rĕdăcina la o parte, căcĭ acelea în genere au bónele mai mĕrunte, şi sĕ sĕmĕnămŭ numai mijloculŭ, care conţine bónele cele mai frumóse şi mai sănĕtóse.

Aşa făcêndŭ, vomŭ ajunge, ca sĕ avemŭ cucuruzulŭ celŭ mai frumosŭ şi mai roditorŭ, dedatŭ cu clima nóstră mai aspră. Rodirea şi îmbunĕtăţirea sĕminţelorŭ însĕ atêrnă fórte multŭ şi dela soiulŭ pămêntului. Décă acesta este rĕu, sterpŭ şi puţinŭ roditorŭ, înzădarŭ ne străduimŭ, ca sĕ alegemŭ sĕmênţa, căcĭ acésta neaflândŭ în elŭ musturile de lipsă pentru hrană, vorŭ rĕmâné slabe, mĕrunte şi pipernicite, ca şi unŭ viţelŭ alesŭ dela o vacă de Pincgau, bunăóra, şi aplecatŭ la una slabă, cu puţinŭ lapte şi de unŭ soiŭ prostŭ.

Când ḑicŭ, că cu sĕminţele de grâu şi cucuruzŭ se rĕmânemŭ pe lângă cele cunoscute în ţéra nóstră, nu voescŭ nicĭ decum a susţiné aceea, că nu e bine sĕ facemŭ încercărĭ şi cu alte sĕmênţe vestite de grâu, sĕcară, orzŭ, ovĕsŭ, cucuruzŭ şi altele, fiă şi numai pe întinderĭ mai micĭ la începutŭ, ca acelea pe unde pămêntulŭ e tare roditorŭ, sĕ nu se introducă şi în părţile nóstre, ca fiind mai bune şi mai roditóre, decâtŭ ale nóstre. Nu! din contră: precum s'a întrodusŭ în timpulŭ din urmă ovĕsulŭ negru şi celŭ de Hollstein, ca fiindŭ mai grele şi mai bune, decâtŭ cele albe de pe la noi; precum s'au întrodusŭ taurĭ şi armăsarĭ de prin alte ţĕrĭ, ca sĕ se mai încrucişeze (corcéscă) şi îmbunătăţéscă soiulŭ vitelorŭ nóstre: aşa sĕ se facă încercărĭ şi cu alte sĕmênţe streine, ca pe unde pămêntulŭ e bunŭ şi roditorŭ, lucrulŭ plugarului sĕ fiă rĕsplătitŭ totŭ mai cu îmbelşugare.

Pentru-că orĭ-ce s'ar ḑice, nu este totŭ una a secera de pe unŭ locŭ de grâu de 400 orgii □ bună-óră, 8—10 clăi de câte 20 snopĭ şi a scóte după treerare (îmblătitŭ) 10—12 ferdele (mĕsurĭ) de bóne mĕrunte, séu a secera de pe unulŭ şi acelaşĭ locŭ mai bunŭ şi roditorŭ 10—15 clăi de grâu, din carĭ după treerare sĕ scoţĭ câte 20 mĕsurĭ de grâu frumosŭ şi bobonatŭ. In casulŭ din urmă plugarulŭ, pe lângă acelaşĭ lucru şi ostenélă, este rĕsplătitŭ îndoitŭ, precum se rĕsplătesce economulŭ şi cu prilejulŭ vinderei vitelorŭ frumóse, carĭ nu cerŭ mai multă îngrijire séu mai multŭ nutreţŭ decâtŭ cele de soiu mai prostŭ, dér la vênḑare totuşĭ preţulŭ celorŭ dintâiŭ este îndoitŭ de mare.

Acestea tóte se întêmplă aşa precum le vedemŭ, pentru-că bunătatea sĕmênţii şi a pămêntului au o influinţă fórte mare asupra rodirei; influinţă (înrîurinţă) asupra căreia ar trebui sĕ se gândéscă mai desŭ şi plugarii noştri cu prilejulŭ sĕmĕnatului.

I. Georgescu.

MULTE ŞI DE TOATE.

Despre Evrei.

Dintr'unŭ studiu, pe care celebrulŭ fiziologŭ italianŭ Mantegazza, îlŭ consacră particularităţilorŭ rassei evreescĭ, estragemŭ următórele constatărĭ.

La Evrei se găsescŭ mai adesea nebunĭ, surdomuţĭ şi orbĭ, — acésta probabilŭ din causa căsĕtoriilorŭ între rude de sânge, a vieţei sedentare şi a marei incordărĭ spirituale. La Evrei căsĕtoriile între rude suntŭ de trei orĭ mai dese decâtŭ la alte rasse. — Ei au în genere familii mai numéróse, pe când căsĕtoriile dintre ei şi alte rasse rĕmânŭ relativŭ sterpe. Copiii micĭ la Evrei morŭ relativŭ mai rarŭ decâtŭ la creştinĭ. Arare-orĭ Evreulŭ e sinucigaşĭ. Imunitatea ce i-se atribuie faţă de coleră şi oftică nu e dovedită.

Evreii facŭ parte din cei mai micĭ şi mai slabĭ de constituţia locuitorĭ ai Europei; în privinţa staturei numai locuitorii Japoniei şi Maghiarii rĕmânŭ îndĕrĕptul lorŭ. Causa slăbiciunii de constituţiă a Evreilorŭ se atribuie vieţei dela oraşe şi profesiunilorŭ lorŭ, în deosebi croitoriei.

In ce privesce colórea pĕrului, ochilorŭ şi a pielei, se constată, că tóte acestea suntŭ la Evrei mai întunecate decâtŭ la ceilalţĭ ómenĭ cu carĭ trăescŭ împreună. Din 120.000 de observaţii făcute reiese, că nu se găsescŭ decâtŭ 21 la sută cu ochi albaştri şi 29 blonḑi. In schimbŭ numărulŭ Evreilorŭ cu pĕrulŭ roşu e de trei orĭ câtŭ alŭ Polonesilorŭ, Ruşilorŭ şi Austriacilorŭ şi de douĕ orĭ câtŭ alŭ Germanilorŭ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— N'am cuconiţă.

— Atuncĭ?

— Haide, haide, îţĭ spui eu pe drumŭ.

Au ajunsŭ în vale, acolo zăpada le era până la genunchĭ.

— Sĕ fi ţinutŭ, că e omătulŭ aşa de mare nicĭ c'unŭ francŭ nu te treceamŭ, spuse ea rîḑêndŭ.

— N'amŭ sciutŭ nicĭ eu, dér lasă că'ţĭ plătescŭ bine.

— Sai în luntre şi aşéḑă-te la mijlocŭ; luntrea asta, bat'o pârdalniculŭ, are pĕcatulŭ sĕ se restórne.

— Asta mi-ar mai trebui acum.

— Nu te teme. Ţi-am spusŭ, că cu mine nu te pierḑĭ.

Ea desprinse luntrea, urcându-se înăuntru. Curentulŭ o apucă şi o duse devale.

— Sĕ te răstorn? ḑicea ea; sĕ te scalḑi?

— Próstă glumă, Smarando; dér ascultă, vreau alt-ceva sĕ-ţĭ spui.

— Spune, te ascultŭ.

Tinĕra femeiă întorcea luntrea spre malŭ.

— Spune repede, că ne apropiemŭ.

— Fórte bine, asta doresc şi eu.

Luntrea atinse malulŭ.

— Am sositŭ, hai ieşĭ, şi dă francŭlŭ.

— Nu potŭ, Smarando; am unŭ piciorŭ scrintitŭ, sai tu înainte şi-'mĭ dă mâna.

— Oĭ, cuconaşii ĕştia, de nimicŭ nu suntŭ bunĭ...

Smaranda sărì pe malŭ, trăcêndŭ luntrea şi întinḑênd braţulŭ.

— Apucă-'mĭ mâna, şi nu te codi, că n'am timpŭ, Trifonŭ trebue sĕ vie numai decâtŭ, e nebunŭ când e bétŭ, aşĭ vroì sĕ nu scie, că te amŭ trecutŭ, voiu spune, că l'ai aşteptatŭ şi ai plecatŭ.

— Bine, bine, vom vedé.

Elŭ puse unŭ piciorŭ pe malŭ, şi dădŭ cu cela-l'altŭ o lovitură sdravănă luntrei.

Frânghia scăpă din mâna Smarandei şi vasulŭ luatŭ de curentŭ dispărŭ între valurĭ.

— Vai de mine ce-ai făcutŭ? Cum sĕ mĕ întorcŭ acasă?

Ea vroì sĕ se arunce, sĕ prindă luntrea. Elŭ o ţinŭ de mână.

— Ce, eşti nebună? nu veḑĭ, că luntrea nu se mai vede? vrêi sĕ te înecĭ?

— Vai de mine! îmĭ trage Trifonŭ o bătae de voiu pomeni pe Sf. Nicolau.

— Iţĭ trage, sigurŭ, décă te vei întórce.

— D'apoi cum, sĕ stau aci?

— De locŭ; ne ducemŭ împreună.

— Dér Trifonŭ?

— Vrei şi pe Trifonŭ? îlŭ vomŭ lua şi pe dênsulŭ, décă ai poftă de bătae!

— Ba nu?

Ea se întórse îndărătŭ, privì puţinŭ spre casa unde suferì atâtea bătăi şi înjurăturĭ, atâta sĕrăciă şi ḑile flamânde, şi spuse încetŭ: Mai rĕu n'a fi; haideţĭ, coconaşule.

* * *

Cucoşii cântau spre ḑorĭ de ḑiuă, luna dispăruse de pe cerŭ, când pe poteca cunoscută şovăia beatŭ Trifonŭ. Elŭ sĕ apropia de casă.

— Smarando! deschide uşa, ciumo!

Tăcere înăuntru; gémulŭ nu se ridică ca de obicei, trasŭ de mâna nevestei.

— Smarando, n'auḑĭ? Lasă, că te învĕţŭ eu!

Elŭ trântì în uşe cu piciorulŭ, uşa se deschise singură.

— Dórme, ciuma, cu uşa deschisă. Lasă, că 'ţĭ arătŭ eu, cum sĕ întâlnescĭ bărbatulŭ!

— Smarando?!

Nicĭ unŭ respunsŭ. Opaiţulŭ ardea abia, abia, luminândŭ păreţii negrii şi podulŭ încovoétŭ.

— Stai, ciumo!

Elŭ se îndreptă spre despărţitura, unde obicĭnuitŭ durmia Smaranda.

— Smarando! Ciumo!

Şi de astă dată nicĭ unŭ rĕspunsŭ.

— Smarando! spuse elŭ mai încetŭ; Smarando, unde eştĭ?

In odae tăcere de mormêntŭ.

— Smarando, ai plecatŭ, m'ai lăsat? întrebă elŭ din nou şi mai încetŭ, boţăindŭ cu mânele pe laviţă.

— M'a lăsatŭ! îşĭ rĕspunse elŭ singur.

Elŭ se trânti cu capulŭ în căpătâiul unde durmise Smaranda, şi începŭ a se boci.

După unŭ timpŭ ridică capulŭ sĕu plutosŭ, mare, cu pĕrulŭ vêlvoi şi-şĭ stersĕ ochii.

— Póte mĕ înşelŭ, póte a plecatŭ ea în satŭ; gândi elŭ.

Indesă căciula şi voi sĕ ésă, dér piciorulŭ îi se impedecă de ceva. Se plecă şi ridică unŭ obiectŭ de josŭ; la lumina ḑorilorŭ recunoscŭ geanta.

Par'că ceva îlŭ lovi peste capŭ.

— Cu dênsulŭ, cu dênsulŭ! sinŭ inima mea!

O asvîrli într'unŭ coltŭ şi eşi, lăsând uşa deschisă; ce-i păsa acum?

Se îndreptă spre malŭ, sperândŭ fără că va găsi luntrea; dér de departe ḑările ea lipsia.

Póte că s'a ruptŭ funia, şi fu luată de valurĭ? se póte, dér nu găsi capătul ruptŭ. A fostŭ deslegată; era pe malŭ o lopată.

— A plecatŭ, a plecatŭ! îşĭ spuse încetŭ. Dér póte se va întórce?

Elŭ se aşeḑă pe rădăcina salciei

Calendarulŭ săptămânei.

Sepetembre. are 30 dile. Răpciune.

1893 Dilele săptăm.	Călendarulŭ Iulianŭ	Călend. Gregorian	Sórele răsare	Sórele apune
Dum.	19 D. 18 M. Trofimat	1 Oct. E. 19 R.	5. 53	5. 48
Luni,	20 S. m. Eustatiu	2 Leodegar.	5. 55	5. 46
Marți,	21 Apost. Cuadrat	3 Candid	5. 56	5. 44
Mercuri,	22 S. m. Foca și Iona	4 Franc. Asis	5. 57	5. 42
Joi,	23 † Conc. s. pf. Ioan	5 Placid	5. 59	5. 40
Vineri,	24 S. ânt. m. Tecla	6 Brunone	5. 0	5. 38
Sâmb.	25 C. maica Eufrosina	7 Iustin Aug.	5. 1	5. 36

Bursa de mărfuri din Budapesta.
din 27 Septemvre n. 1893.

Semințe	Calitatea per Hect.	Prețulŭ per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănățenescŭ	80	—	—
Grâu dela Tisa	80	7.60	7.70
Grâu de Pesta	80	7.50	7.65
Grâu de Alba-regala	80	7.50	7.65
Grâu de Bácska	80	7.45	7.50
Grâu ung. de nordŭ	80	.—	.—

Semințe vechi ori nouĕ	soiulŭ	Calitatea per Hect.	Prețulŭ per 100 chilgr. dela	până
Sécară		70—72	5.85	6.
Orzŭ	nutrețŭ	60—62	5.90	6.10
Orzŭ	de vinars	62.64	6.35	6.85
Orzŭ	de bere	64.66	7.10	8.10
Ovĕsŭ		39.41	6.70	7.—
Cucuruzŭ	bănăț.	75	5.05	5.10
Cucuruzŭ	altŭ soiu	73	.—	.—
Cucuruzŭ	„	—	.—	.—
Hirișcă	„	—	.—	.—

Productediv.	Soiulŭ	Cursulŭ dela	până
Sem. de trif.	Luțernă ungur.	46.—	54.—
—	francesă	—.—	—.—
—		—.—	—.—
„	roșiă	63.—	68.—
Oleu de rap.	rafinatŭ duplu	38.50	39.50
Oleu de in		6.75	6.90
Uns. de porc	dela Pesta	55.—	55.50
„	dela țéră	—.—	—.—
Slănină	svĕntată	48.50	49.—
„	afumată	54.—	55.—
Sĕu		39.—	40.—
Prune	din Bosnia în buți	18.40	18.90
„	din Serbia în saci	18.40	18.90
Lictarŭ	slavonŭ nou	15.25	15.50
„	bănățenescŭ	14.25	14.50
Nuci	din Ungaria		
Gogoși	ungurescĭ		
„	sĕrbescĭ		
Miere	brută	—.—	—.—
„	galbină strecurată	—.—	—.—
Ceară	de Rosenau	—.	—.
Spirtŭ	brutŭ	16.75	17.25
„	Drojdiuțe de spirt	18.25	18.75

...re lega de obiceiu luntrea, și așteptă ...ngŭ, lungŭ.

Ce aștepta și pe cine? pierdu-se ceva ...n pieptŭ, pierdu-se ceva scumpŭ.

Trecu așa, ca vr'unŭ césŭ; sórele se ...ridică.

Văcarulŭ satului aduse cireada la adă...pătă.

– Badeo Trifone! răcni elŭ de de...parte; ce stai colo, par'că ți-s'au înnecctŭ ...vitele? n'ai o lulea de tutunŭ?

Podarulŭ ridică capulŭ, privi văcarulŭ, ...se sculă incetŭ de pe rădăcină și spuse:

– Mi-a jucat'o elŭ Sf. Nicolai!

– Ce dici? îlŭ întrebă văcarulŭ.

– Nimica!

Văcarulŭ rămase încremenitŭ.

După asta Trifonŭ îi întórse spatele, ...venĭ pe lângă casă, sui dealulŭ și se oprì ...la cârciuma lui Haim.

Jupâne, o jumătate de rachiu! spuse ...jidanului, aruncândŭ sumanulŭ. Beau ...în sănătatea Smarandei.

– De ce? e ziua ei?

– A ei și a mea, écă așa, décă-'ți ...place!

– E încă beatŭ; gândi cârciumarulŭ.

După o jumătate de césŭ Trifonŭ dor...mi cu capulŭ pe masă.

Spre séră unŭ omŭ trecea Siretulŭ în...otŭ; era Trifonŭ, care plecă sĕ-'și caute ...nevasta.

Va găsi o óre?

Prețurile cerealelor din piața Brașovŭ.
Din 29 Septembre st. n. 1893

Măsura séu greutatea	Calitatea.	Valuta austriacă. fl.	cr.
1 H.-L.	Grâu cel mai frumos	6	30
„	Grâu mijlociu	5	60
„	Grâu mai slabŭ	5	—
„	Grâu mestecatŭ	4	—
„	Sécară frumósă	3	70
„	Sécară mijlociă	3	50
„	Orzŭ frumosŭ	3	80
„	Orzŭ mijlociu	3	40
„	Ovĕsŭ frumosŭ	2	50
„	Ovĕsŭ mijlociu	—	—
„	Cucuruzŭ	4	20
„	Mălaiu	3	60
„	Mazĕre	7	50
„	Linte	13	—
„	Fasole	3	50
„	Sĕmênță de inŭ	—	—
„	Sĕmênță de cânepă	4	—
„	Cartofi	1	40
„	Măzĕriche	—	—
1 kilă	Carnea de vită	—	52
„	Carnea de porcŭ	—	48
„	Carnea de berbece	—	30
100 kil.	Sĕu de vită próspĕtŭ	23	—
100 kil.	Sĕu de vită topitŭ	33	—

Cursulŭ losurilorŭ private
din 27 Septemvre n. 1893.

	cump.	vinde
Basilica	8.90	9.30
Creditŭ	195.—	196.—
Clary 40 fl. m. c.	56.—	58.—
Navig. pe Dunăre	137.—	139.—
Insbruck	27.—	28.—
Krakau	25.25	26.25
Laibach	24.	25.—
Buda	57.50	—.—
Palffy	56.50	57.—
Crucea roșie austr.	18.50	19.—
dto ung.	12.—	12.50
dto ital.	13.50	14.—
Rudolf	23.—	24.—
Salm	69.—	71.—
Salzburg	26.75	27.50
St. Genois	67.75	68.75
Stanislau	41.—	—.—
Trieitine 4½% 100 m. c.	141.—	145.—
dto 4% 50	69.—	72.—
Waldstein	46.—	47.—
Windischgrätz	65.—	67.—
Sĕrbescĭ 3%	43.—	43.25
dto de 10 francĭ	—.—	—.—
Banca h. ung. 4%	127.50	128.50

Dr. Sterie N. Ciurcu
Viena, IX Pelikangasse 10.
Cabinetŭ de consultațiune cu celebritățile medicale și cu specialiștii dela facultatea de medicină din Viena.
Consultațiunĭ și prin corespondență.

Proprietarŭ: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Gregoriu Maiorŭ.**

Dr. G. VUIA
medicŭ specialŭ pentru bólele cronice (învechite)
s'a rentors dela băile Mehadiei și a reluatŭ practica medicală
în ARAD
Strada Sina
visavis de seminariu
1—1

GRATIS DE TOT
Unŭ portretŭ de damă de o rară frumseță
primesce orĭ-cine **va cumpĕra cărțĭ** în prețŭ de
2 fiorinĭ v. a.
din editura Tipografiei Alexi.
Prospecte sĕ trimetŭ la cerere gratis și franco de
Tipografia Alexi
234,2—2 **Brașovŭ.**

Avis

Am aflatŭ de bine, a incunostiința On. publicŭ românescŭ și cu deosebire vechia mea clientelă, că stirea lățită, ca și cândŭ eu m'așŭ ocupa de presentŭ **numai** cu afacerile Filialei „Albina," alŭ cărei consulentŭ am onóre a fi dela inființarea ei în piața Brașovului și până astădĭ, și nu a șĭ mai primi și alte representări — nu e adeverată, Făcandŭ decĭ acésta cunoscutŭ, me rogŭ a fi și în viitoriŭ onoratŭ, cu încredere în orĭ-ce cause procesuale promitandŭ On. publicŭ cea mai promtă și solidă îngrijire a proceselorŭ concredute.

Cu deosebită stimă
Iosif Pușcariu,
advocatŭ publicŭ.
235,4—5

„ARDELEANA,"
institutŭ de creditŭ și de economii pe acții în Oreștie.

Avisŭ.
Institutŭ de creditŭ și de economii „ARDELEANA"
societate pe acții în Orĕștie (Szászváros), **Piața mare Nr. 2 și 4** în casele proprii.

Primesce **depunerĭ spre fructificare** sub următórele condițiunĭ:

a) **Depunerĭ** făcute la a cărorŭ ridicare nu se recere abdicere, cu **5%**;

b) **Depunerĭ** făcute cu condițiune de a sĕ anunța ridicarea lorŭ, cu **5½%** și

c) **Depunerĭ** făcute pe timpŭ mai îndelungatŭ de cătră **Biericĭ, școle, corporațiunĭ culturale,** orĭ cu altŭ scopŭ **de binefacere,** cu **6%**.

Depunerĭ, ridicărĭ séu anunțărĭ se potŭ efeptui și **prin poștă.**

Orĕștie, 1 Aprilie 1893.

99,11—* **Direcțiunea.**

ANUNȚŬ.

Subsemnatulŭ măestru Croitorŭ încunosciințéză Onor. publicŭ, că **și-a strămutatŭ**
Atelierulŭ seŭ de Croitoriă
totŭ în strada Orfanilorŭ (**ulița Scheilorŭ**) **Nr. 29.**
(In casele dómnei Eufrosina Ioan G. Ioan.)

Cu acéstă ocasiune facŭ cunoscutŭ On. mei clienți, că mi-am asortatŭ atelieriulŭ meŭ de croitoriă cu tot-feliulŭ de mostre, **pentru haine bărbătești,** din materiile cele mai solide și moderne **pentru sesonulŭ** de **tómnă** și de **iarnă.**

În speranță, că On. publicŭ și On. mei clienți mĕ vorŭ cerceta și în viitorŭ cu orĭ-ce comande, ce se ține de branșa croitoriei, sunt cu deosebită stimă

THEODOR PLOSCA,
măestru croitorŭ.
1—3

Librărie nouă.

Am onóre a aduce la cunoscință On. publicŭ, că
am deschisŭ
în casa din Tîrgu Grăului Nr. 5. sub firma
„ALFRED FISCHER"
o librărie, în care se vor vinde **Cărțĭ, obiecte de artă, musică, materiale și rechisite de scrisŭ.**

Recomandândŭ On. publicŭ asortimentulŭ meu de cărțĭ bine îngrijitŭ, cu deosebire **cărțĭ didactice pentru tóte institutele de învĕțămêntŭ din orașŭ și împrejurime, precum și opurĭ din tóte ramurile literaturei, Musicalĭ, rechisite de scrisŭ, de desemnŭ și de zugrăvitŭ, fotografiĭ, albume, cărțĭ de copiatŭ cu presa, mape pentru epistole și note de musică, protocóle.**

Rogŭ pe on. publicŭ a-mĕ sprijini în noua mea întreprindere.

Năsuința mea este ca printr'un serviciu fórte promptŭ și prevenitorŭ am câștigŭ increderea On. publicŭ și a mi-o păstra. Atragŭ atențiunea asupra **broșurilorŭ cele mai nouă beletristice și reviste periodice de specialitate pe anulŭ 1894** pentru care primesc abonamente și continuarea lorŭ se va trimite după apariațiune fără întârdiere.

Cu tótă stima:
Alfred Fischer,
librariŭ,
237, 2—3 **Brașov, Tîrgulŭ Grăului Nr. 5.**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

AVISŬ!

Am onore a aduce la cunoscinţa On. Publicŭ, că **am arangiatŭ în localităţile mezzanine** a stabilimentului meu, **un despărţĕmêntŭ grandios de COVORE şi PERDELE.** Principiulŭ de care mĕ conducŭ este **a oferi mărfurĭ de prima calitate** cu preţurile cele mai moderate.

Perdele monopolŭ cu fire de metalŭ ţesute calitate durabilă diferite culorĭ moderne 1 feréstră = 2 părţĭ . . . . . fl. **1.90**
Perdele Tunis recomandabile, noutate 1 feréstră = 2 părţĭ „ **3.60**
Portiere-Chenille, fórte durabilă calitate, ţesută tare, desene şi colorĭ frumóse: 1 feréstră = 2 părţĭ. . . . . „ **6.—**
Perdele de lână şi **axminster** duplu un asortiment mare de
Perdele (spitren) albe şi creme per feréstră 2 părţĭ **90** cr. fl. **1.10, 1.60, 2.— 2.80, 3.40.**
Novităţĭ in stores Guipures şi „Aplicaţion" perdele.
Vitrage de spălat, metru **12, 15, 20, 22, 28** cr,
Monopol garnitura, constă din 2 coperte de patŭ şi 1 de masă, marĭ, calitate, bună laolaltă . . . . . „ **3.—**
Gobelin garnitură, în desenurile cele maĭ nouĕ . . . „ **6.—**
Chenille garnitur, achisiţie ocasională, completŭ . . . . „ **8.—**
Garniture de lână calitate bună, şi modern lucrate
Plapome Peluche în colorĭ brilante, brodate cu aur fórte recomandabile.

Departament specialŭ pentru covóre de padiment.

Covóre-manila fórte durabile per metru, **34** cr. **40** cr. **50** cr.
Tapestry-covóre, calitate bună, per metru . . . . . fl. **1.35**
Covóre Cocos în orĭ şi ce lăţime.
Mare asortiment de **Tapestry Veleurs** şi covóre **Axminster în tóte dimensiunile.**
Paravane de pat prima tapestry per bucată fl. **1.25 1.80.**
Cantitate mare de strujiturĭ Cocos à **13** cr. **16** cr. **18** cr. **26** cr. **30** cr. bucata.

Covóre de economiĭ.

Sortimentŭ de calitate bună pentru strapaţŭ:

200 ctm. lungŭ	130 ctm. latŭ	fl.	**2.40**
215 „	150 „	„	„	**3.—**
250 „	175 „	„	„	**4.25**
315 „	215 „	„	„	**6.25**
340 „	260 „	„	„	**8.40**

Paravane de patŭ, bucata . . . . . fl. **—.80**
Coperte de flanelŭ, moi, culóre frumósă, de mărime marĭ „ **3.25**
Lambriquins fórte frumos esecutate . . . . . „ **1.50**
Calitate maĭ grea, ţesătura de peluche (imitaţie Smirna) fl. **2.60 — 3**

Strae de pĕrŭ de Cămilă calitate fórte bună, cenuşĭ, şiĭ drap văpsite cu bordure frumóse 210 cmt. lungŭ, 110 ctm. lat bucata **fl. 3.50**

Covóre de salon Tapestry 250 ctm. laţeĭ, 370 ctm. lung Desenurile cele mai nóue persiane fórte durabilă. **Eftină de totŭ** **fl. 25.—**

Casa de mărfurĭ: C. LESSNER,

VIENA, VI Mariahilferstrasse Nr. 83.

suteran, parterre, mezzanin, şi I etage.

La cerere se trimitŭ în provincie, mostre, jurnale ilustrate gratis şi franco. 5—*

Premiatŭ la 3 esposiţiunĭ.

Fondată în anulŭ 1810.

Am onóre a face cunoscutŭ On. publicŭ că

am înfiinţatŭ unŭ birou de primire

(la J. ZINZ impletiturĭ Mechanice strada Porţiĭ Nr. 39.)

Pentru fabrica mea de **văpsitŭ** şi **spălatŭ** pe cale chemică. Acolo se primesce totŭ ce e de văpsitŭ, se dau tóte informaţiile dorite. Fabrica mea este provĕdută cu maşinile cele mai nouĕ, dispune de lucrătorĭ dibacĭ şi harnicĭ, ast'fel că póte corespunde orĭ-careĭ dorinţe a on. publicŭ.

Rugămŭ de cercetare câtŭ de numerósă

Bela Haltenberger
Kaschau.

Braşovŭ, strada Porţiĭ Nr. 39.

Biroulŭ de primire strada Porţiĭ Nr. 39.

Dintre tóte hărtiile pentru ţigarete este recunoscută de cea mai bună hărtia de ţigarete veritabilă franţuzéscă

„Le Gloria"

fabricaţiunea d-lorŭ
JOSIFŬ BARDOU & FILS
în PERPIGNAN—PARIS.
60 medalii de aurŭ, 16 diplome de onóre marĭ, 20 diplome „Hors Concours".

„Le Gloria" este hărtia, care în fineţă şi bunătate întrece tóte celelalte hărtii de cigarete ce esistă.

„Le Gloria" este numai atuncĭ veritabilă, décă fiă-care cărticică pórtă firma IOSIFU BARDOU & FILS.

„Le Gloria" se efectuéză cu marginele netede séu crestate (perforate.)

„Le Gloria" se efectuéză şi ca **tuburĭ** şi adecă într'o calitate neîntrecută de fină.

„Le Gloria" este de căpĕtatŭ în **Braşovŭ** la tóte marchetăniile şi băcăniile en-gros, precum şi la fiă-care debitantŭ mai bunŭ de tutunŭ. 33.—53.

Cheque-Conto la postă Nr. 505.

INSTITUTULŬ DE CREDITŬ ŞI DE ECONOMIĬ

„ALBINA"

FILIALA BRAŞOVŬ,

Giro-Conto la banca Austro-Ungară.

primesce depunerĭ spre fructificare pe lângă $4^1/_2$% şi plătesce însaşĭ darea de venitŭ pentru ele.

Escomptează cambiĭ cu interesse dela $5^1/_2$ în sus;

Acordă împrumuturĭ pe ipotece, până la jumătate a valórei lorŭ **cu 6%;**

Lombardează efecte şi monete, acordândŭ 85% din valórea de curs, şi

Giuvaeriĭ şi mărfurĭ acordandŭ $^2/_3$—$^3/_4$ a valórei lorŭ ca împrumutŭ, cu procente dela $5^1/_2$ în sus,

Cumperă şi vinde efecte. Valute şi devise cótate la bursele din Budapesta, Viena şi Bucurescĭ după cursulŭ ţilei, recomandândŭ mai alesŭ pentru plasărĭ de capitaliĭ diferitele efecte române, carĭ pe lângă cea mai mare asiguranţă ofer unŭ produsŭ de peste 5%, şi carĭ sĕ află totdeauna de vêndare la cassa institutului în Braşovŭ;

Efeptuesce sub cele mai ieftine condiţiunĭ **plăţĭ şi încassărĭ** şi eliberează **asemnate asupra tuturorŭ pieţelorŭ**, mai ales din România;

Rescumperă fără nicĭ o detragere cupóne, le escomptéză naintea scadenţei lorŭ şi cumperă cu cele mai bune preţurĭ cupóne dela efecte române;

Ingrigesce în comisiune orĭ şi ce transacţiă ajutată fiindŭ de legăturile ce le întreţine cu firme de rangul primŭ în Budapesta, Viena şi Bucurescĭ, de a putea servi clientelei sale în celŭ mai culant şi folositorŭ modŭ;

Dă cu chiriă magazine şi locurĭ de depou pe teritoriulŭ seu alăturea cu gara reg. ung. de stat şi legatŭ cu acésta cu dóuă căli ferate, Strada Gării Nro 45, şi în fine

Face asigurărĭ asupra vieţei omului, ca representanţă a societăţiĭ de asigurare „EQUITABLE" din New-York, după condiţiunile avantagióse ale acestei societăţĭ, în tóte combinaţiunile.

Biroul: piaţă, tîrgulŭ botelorŭ Nr. 22, etagiulŭ I.

Óre de oficiu: $^1/_2$8—$^1/_2$2, **óre de cassă:** 8—1. 49—*

Neapărat de lipsă pentru fiăcare familiă este

Caféua-Malz a lui Kathreiner Kneipp

cu gustŭ de cafea bóne.

Acésta este avantagiosŭ că póte inlocui caféua amestecată cu cichorie oferândŭ o cafea **hrănitóre** şi **gustósă, un escelent surogat la cafea.** De recomandat pentru femei, copii şi bolnavi.

Păţiţi-ve de imitaţiă.

Se află în totŭ locul. (32—53.) $^1/_2$ **Kilo 25 cr.**

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovŭ.